Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 151 (8891). ● 5 август, 1986 йил ● СЕШАНБА ● Баҳоси 3 тийин

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМИ

1986 ЙИЛНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИДА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲРИНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съезди қарорларини бажара бориб 1986 йилнинг биринчи ярмида халқ хўжалигида ижодий силжишлар бўлди: план топшириқларнинг бажарилиши яхшиланди, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ривожланиш суръатлари ошди, халқ фаровонлиги янада юксалди.

Шу даврда областни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг асосий якунлари қуйидагича бўлди:

	1986 йилнинг биринчи ярмида 1985 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Саноат маҳсулоти	105,6
Давлат капитал маблағлари ҳисобига фойдаланишга топширилган асосий фондлар	121,4
Давлат капитал маблағларини сарфлаш	106,8

(Давоми учинчи бетда).

ҚАЙТА ҚУРИШНИ КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИ, У БАРЧАГА ВА ҲАР ЖИҲАТДАН ТААЛЛУҚЛИДИР

М. С. Горбачевнинг 1986 йил 31 июлда Хабаровск ўлка партия ташкилоти активининг кенгашида сўзлаган нутқи

Азиз ўртоқлар, сизларни, Хабаровск ўлка партия ташкилотининг партия активини партия Марказий Комитети номидан самимий табриклайман. (**Қарсаклар**).

Сизлар билан бугунги учрашувимиз менинг Узоқ Шарққа қилган командировкамни якунлайди. Бу командировка қисқа бўлди, чунки бундай катта регион учун, лоақал фақат икки ўлка учун етти кун етарли эмаслигини айтмаса ҳам бўлади. Шундай бўлсада, командировка ҳам фойдали, ҳам мазмунли, кўпгина учрашувлар, суҳбатлар, фикрлашувларга бой бўлди. Зотан шу нуқтаи назардан Узоқ Шарққа қилган сафаримдан мамнунман, деб айта оламан. Мен бу ерда мана шу кунларни зўр қизиқиш билан, ўйлайманки, иш учун катта наф билан ўтказдим. Владивостокда, Находкада, Комсомольск-Амурда, Хабаровскда кўпгина учрашув ва суҳбатлар бўлиб ўтди. Умуман мамлакатда, шунингдек унинг конкрет регионларида режаларимизни рўёбга чиқариш хусусида янги ғоялар, янги фикр-мулоҳазалар вужудга келмоқда.

Аввало шуни айтмоқчиманки, биз шу кунларда кўрган ва эшитган нарсаларимизнинг ҳаммаси совет кишилари партия белгилаган чора-тадбирларни чуқур мамнуният билан, ҳатто айтишим мумкинки, жони-тани ва қалби билан қабул қилиб, қабул этилган қарорларни актив маъқуллаётганликларини яна бир бор тасдиқламоқда. Чунки мен партиянинг КПСС Марказий Комитети апрель Пленумидан кейин амалга оширган ишлари тўғрисида ва партия XXVII съездидан кейин бажараётган ишлар ҳақида салбий фикр билдирилган биронта ҳам фактни учратмадим. Бу, ўртоқлар, Узоқ Шарқда бўлишим якунларига кўра, мен чиқараётган энг муҳим бош сиёсий хулосадир.

Халқимиз ўзининг орзу-умидлари, режаларини съезд қарорлари билан, XXVII съездда таърифлаб берилган партия сиёсати билан боғламоқда. Халқимиз партия съезди ишлаб чиққан йўлни бажариш, амалда рўёбга чиқариш мамлакат тақдирига, бинобарин эса бутун жамиятимизга, меҳнат коллективларига, ҳар бир оилага, ҳар бир инсонга жуда зўр таъсир ўтказади деб умид қилмоқда. Демак биз, жамиятимиз реалликларини чуқур, жиддий, масъулиятли илмий анализ қилиш асосида шундай сиёсатни таклиф эта олдикки, буни халқ ўз сиёсати, деб қабул қилди. Ўртоқлар бу катта иш бўлиб, биз барча ижтимоий кучларни жамиятимизнинг бутун сиёсий ва маънавий потенциалини янада активлаштиришни таъминлай олишимизнинг муҳим шартидир.

Ишчилар синфи ҳам, деҳқонлар ҳам, техника зиёлилари ҳам, ижодкор зиёлилар ҳам — хуллас энди ҳеч ким: эскича яшашни, эскириб қолган, олға томон ҳаракатимизга тўсқинлик қилаётган, воқелигимизга, турмушимизга, социалистик тузумимизга доғ тушираётган нарсаларга тоқат қилишни истамаяпти. Эндиликда биз эскичасига яшай олмаймиз. Бу яққол кўриниб турибди. Шу жиҳатдан биз жадаллаштириш йўлида муайян қадам қўйилди, деб айта оламиз.

Аммо мана шу дастлабки қадам муваффақият деб, гўё биз ҳозирдаёқ бутун вазиятни қўлга олдик, деб қабул қилиниши мумкинлиги хавфи бор. Мен бу ҳақда Владивостокда айтган эдим. Хабаровскда ҳам яна бир марта айтиб ўтмоқчиман. Агар биз шундай хулоса чиқарганимиз тақдирда, катта хатога йўл қўйиб, янглишган бўлур эдик. Эришилган натижалар ҳозирча бизни мутлақо қаноатлантира олмайди. Умуман ҳеч қачон бажарилган ишлардан мағрурланиб кетмаслик керак. Буни биз ҳаммамиз яхши уқиб олишимиз лозим. Ўтмишдаги, аввалги, ўн йилликларнинг, кам деганда йигирма йилнинг сабоғи мана шундай. Ҳозир эса бу айниқса хатарли.

Хабаровск ўлка партия ташкилоти активи кенгашида.

Жадал ўсиш тенденциясини мустаҳкамлайдиган чуқур сифат ўзгаришлари ҳозирча рўй бергани йўқ. Умуман, ўртоқлар олдимизда катта ва қизғин ишлар турибди. Тўғрисини айтсак, энг муҳими ҳали олдинда. Буни мамлакатимизнинг партия активи, бутун партия яхши англаб олишлари керак. Хабаровск ўлка партия ташкилотининг партия активи ҳам буни яхши тушунади, деб ўйлайман. (**Қарсаклар**).

Иқтисодий потенциалнинг ўсиши планлаштиришни, бошқаришни хўжалик юритиш услубини кенг кўламда такомиллаштириш билан, ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг янги йўллари ва методларини излаш билан бир вақтда ва улар билан чамбарчас боғлиқ ҳолда бориши керак. Хабаровскдагина эмас, балки Москвада ҳам, министрликларда, Госпланда, ҳукуматда ва Сиёсий бюрода ҳам жадаллаштириш вазифасини қандай таъминлашимиз кераклиги тўғрисидаги тайёр йўл-йўриқлар ҳеч кимда йўқ.

Биз янги вазифаларни ҳал эта бориб, йўл-йўлакай ўрганишимиз лозим. Дадил олға боришда таваккал қилишдан, зиммага масъулият олишдан чўчимаслик керак. Қайта қуришни биз юриш чоғида, иқтисодий ва социал вазифаларни актив ҳал этиш давомида амалга оширамиз десак бўлади.

Кейинги вақтларда қайта қуриш тўғрисида тез-тез гапиришимга тўғри келмоқда. Бу ерда, Владивостокда, Комсомольск-Амурда ҳам деярли ҳар бир суҳбатда буни тилга олдим. Эҳтимол бирор кишида: биз бир нарсани ҳадеб такрорлайвермаётганмикинмиз? Шу жиҳатдан биз жонга тегмаётганмикинмиз? — деган савол туғилиши мумкин.

Йўқ, ўртоқлар, яна бир марта йўқ. Биз тасодифан шундай қилаётганимиз йўқ. Ривожланишимиз мантиқининг ўзи, ҳаётий зарурат ишни шундай йўлга қўйишни тақозо этмоқда. Чунки гап мамлакат учун ниҳоятда жиддий ва муҳим жараёнлар тўғрисида бормоқда. Ҳаддан ташқари кўп нарса қайта қуришнинг муваффақиятига боғлиқ. Щунинг учун унга нисбатан эътиборни бироз бўлсада сусайтиришга асло йўл қўйиб бўлмайди.

Социалистик тарихимизнинг бурилиш босқичларидаги ўзгартишларни амалга оширишда партиямиз қандай куч-ғайрат сарфлаб, қанчалик шижоат кўрсатганлигини бир эсга олинг. Владимир Ильич Ленин социализм қурилишига янгича ёндашувларни, янги иқтисодий сиёсатни жорий этиш зарурлиги тўғрисидаги масала ўртага қўйилганида буларни тушунтириб беришга, янги босқичда давлат ишини қайта қуришга қанчадан-қанча нутқлар, мақолаларни бағишлади. Партиянинг биринчи беш йилликлар, урушдан кейинги тикланиш ва халқ хўжалигини ривожлантириш давридаги масалаларни ҳал этишга ёндашуви тўғрисида ҳам худди шуни айтиш мумкин.

Ҳозир гап кўлами жиҳатидан улардан қолишмайдиган ўзгартишлар тўғрисида бормоқда. Ҳозирги қайта қуриш экономиканигина эмас, шу билан бирга ижтимоий ҳаётнинг бошқа барча томонларини: социал муносабатларни, сиёсий системани, маънавий-ғоявий соҳани, партиянинг, барча кадрларимизнинг иш услуби ва методларини қамраб олади. Қайта қуриш кенг маънодаги сўз. Мен қайта қуриш ва революция сўзлари ўртасига тенглик аломатини қўйган бўлур эдим. Партия Марказий Комитети апрель Пленумининг ва КПСС XXVII съездининг қарорларида белгиланган ўзгартишларимиз ислоҳотларимиз — жамиятдаги муносабатларнинг бутун системасида, одамларнинг ақли ва қалбида ҳозирги даврнинг психологияси ва уни тушунишда ва аввало, гуркираган фан-техника тараққиёти вужудга келтирган вазифалар психологияси ва уларни тушунишда чинакам революциядир.

КПССда, умуман мамлакатда ҳаёт ўртага қўйган муаммоларга жавобни социализмдан ташқарида эмас, балки планли экономика, социалистик демократия, маданият ва инсон омили имкониятларини оча бориб, халқнинг жонли ижодига таяниб ўз системамиз доирасида излаб топишимиз керак, деган ягона тушунча мавжуд.

Бу нарса Ғарбдаги баъзи кимсаларга ёқмаяпти. У ердагилар социализмдан чекинишни билдирадиган бирон нарса рўй беришини, биз капитализмга бош эгиб боришимизни, унинг методларини ўзлаштириб олишимизни ҳамон кутиб ётишибди. Биз бундан буён қандай ва қайси йўлдан боришимиз кераклиги тўғрисида чет эллардан кўплаб «маслаҳатлар» олиб турибмиз. Мамлакатимизда рўй бераётган ўзгаришларга доғ тушириш, партия раҳбарлари билан халқ ўртасига нифоқ солиш мақсадида ҳар хил иғвогарлик эшиттиришлари ҳам олиб борилмоқда, мақолалар босиб чиқарилмоқда. Бундай ярамас уринишларнинг барбод бўлиши муқаррар. Партия билан халқнинг манфаатлари чамбарчас боғлиқ бўлиб, бизнинг мақсадимиз ва сиёсий йўлимиз қатъий ҳамда мустаҳкамдир. Мана шу асосий нарсада халқ билан партия якдил.

Бироқ эскириб қолган ақидалар кўзимизни хиралаштириб олға боришимизга, назарияни ижодий ишлаб чиқиб, уни жамиятимиз ўтиб бораётган ушбу конкрет тарихий босқичда амалда қўлланишга халақит қилишига ҳам йўл қўйиб бўлмайди. Биз бунга ҳам йўл қўя олмаймиз.

Мен бу ҳақда шунинг учун ҳам гапиряпманки, бизда ҳали «қайта қуриш» сўзини қийинчилик билан қабул қилаётган, ҳатто бу сўзни баъзан қийналиб айтаётган кишилар бор албатта. Улар мана шу янгиланиш жараёнини кўпинча амалда шу жараёндаги мавжуд нарсаларни кўрмай, балки уни сал бўлмаса жамият негизларини ларзага келтириш деб, сал бўлмаса ўз принципларимиздан воз кечиш деб билмоқдалар. Бизнинг сиёсий йўлимиз социалистик тузумнинг потенциал имкониятлари ва афзалликларини батамом намоён этишга, олға томон ҳаракатимиз йўлидаги барча ғовлар, жамики тўсиқларни олиб ташлашга, ижтимоий тараққиёт омиллари учун кенг имконият яратишга қаратилган.

Яна бир нарса тўғрисида айтиб ўтмоқчиман. Биз қайта қуриш соҳасида қанчалик олға ҳаракат қилиб борсак, бу вазифанинг мураккаблиги шунчалик кўпроқ намоён бўлмоқда, олдимиздаги ишларнинг ғоят катта кўламлари ва ҳажми тўлароқ аниқланмоқда. Хўжалик ва бошқариш, социал масалалар, давлатчилик ва демократия, тарбия ва маориф, маънавий талаблар тўғрисидаги кўпгина тасаввурлар ҳали бугунги куннинг эҳтиёжлари ҳамда вазифаларидан ва айниқса бундан-буёнги ривожланиш вазифаларидан қанчалик орқада қолаётганлиги равшан бўлиб бормоқда.

Ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида тўпланиб қолган проблемаларни қатлам-бақатлам олиб ташлаш ўз умрини яшаб бўлган нарсалардан халос бўлиб, дадил ижодий қарорлар қабул қилиш лозим бўлади.

Марказий Комитет бунинг учун зўр куч-ғайрат ва кўп вақт талаб этилишини тушунади. Аммо шундай вазиятда сусткашлик қилишга ва айниқса қўл қовуштириб туришга йўл қўйиб бўлмайди. Шу боисдан ҳам биз ҳар томонлама қайта қуриш зарурлигига такрор ва такрор қайтмоқдамиз ҳамда туб бурилишни аввало раҳбар кадрларимизнинг тафаккурида, барча меҳнаткашларнинг, бутун жамиятнинг тафаккури ва психологиясида туб силжишни таъминламагунимизча шундай қилаверамиз.

Дарвоқе, совет кишиларимиз қайта қуришни қатъий ёқлаб чиқаётганликлари бу ерда, Узоқ Шарқ диёрида яна бир бор тасдиқланди. Мен олаётган хатларда ва ҳозир мен одамлар билан учрашганимда, биз бирон бир йўналишда тўсатдан бўшашувчанликка йўл қўймаслигимиз ҳаммадан ҳам кўра кўпроқ уларни ташвишлантирмоқда. Уларни мана шу нарса хавотирга солмоқда. Демак, меҳнаткашлар қайта қуришни ёқлаб чиқмоқдалар. Бу партия учун, кадрларимиз учун ғоят қулай вазият-ку ахир ўртоқлар. (**Қарсаклар**).

Ҳозирдаёқ мавжуд тажриба қайта қуриш жараёни бир вақтнинг ўзида юқорида ҳам, қуйида ҳам бориши кераклигини тасдиқлаб турибди ва буни шу ерда, сизларда яна бир бор кўрдим. Қайта қуриш бошқарув ҳамма босқичларини, сиёсий ва давлат раҳбарлигининг барча бўғинларини қамраб олиши ҳамда ишлаб чиқариш коллективларидаги қайта қуриш билан боғланиши керак.

Баъзида у қандай ажиб иш ўзи — қайта қуриш, шу қайта қуришни қандай тушуниш керак, у қандай нарса ўзи? — деб сўрашади. Биз ҳаммамиз унинг тарафдоримиз-у, лекин нима қилишимизни билмаймиз, дейишади. Кўпчилик худди шундай деб айтмоқда. Биз Марказий Комитетда, Сиёсий бюродагиларнинг фикрича, қайта қуришни, қайта қуриш борасидаги жамики ишларни ҳар бир киши ўзидан, ўзининг гражданлик позициясини белгилаб олишдан, сиёсий, меҳнат фаолиятини активлаштиришдан, топширилган иш учун, пировард натижалар учун жавобгарликни кучайтиришдан бошлаши керак. Менимча бу мутлақо равшан бўлиши лозим. Оддий соғлом фикр ҳар ким қаергадир — юқорига ёки қуйига ёҳуд ўнг, сўл томонларга ишора қилавермаслиги кераклигини кўрсатиб турибди. Аввало ўзингга савол беришинг, аввало ўз олдингга вазифа қуйишинг — ҳамма нарсани виждонан, ўз олдингдаги ва халқ олдидаги катта масъулиятни ҳис этиб, бажаришинг керак. Мана шуларнинг ҳаммаси қилинган тақдирда қайта қуриш ишлари юришиб кетади. Жамиятни социал-иқтисодий тараққий эттиришни жадаллаштириш жараёнидан ҳеч ким четда қолиши мумкин эмас, четда қолмаслиги лозим.

Аммо қайта қуриш фақат шунгагина дахлдор эмас. Қайта қуриш жамиятда шундай муҳит яратилишини тақозо этадики, бундай муҳит одамларни йиғилиб қолган сусткашлик ва лоқайдликни бартараф этишга, ишда ва турмушда социализм принципларига, бизнинг дунёқарашимиз ва турмуш тарзимизга мос келмайдиган ҳамма нарсалардан халос бўлишга йўналтирган бўлур эди. Очиғини айтганда, бу ўринда қилинадиган ишлар бор. Лекин шу ҳолда ҳам ҳар бир киши — Сиёсий бюрода ҳам, бошланғич партия ташкилотида ҳам аввало ўзига назар ташлаши ва ҳар бир киши конкрет равишда ўзини қўлга олишга ҳаракат қилиши лозим, ўртоқлар. Ўтган йиллар мобайнида биз танқид, ошкоралик, жавобгарлик етарлича бўлмаган вазиятда баъзи нарсаларга, умуман социализм принципларига жавоб бермайдиган нарсаларга кўникиб қолдик. Мен бу гапни ҳам оддий ходимларга, ҳам мансабдор шахсларга нисбатан айтмоқдаман. Оддий ходимлар ҳам, мансабдор шахслар ҳам «гард»ни қоқиб ташлашлари, бамисоли тозаланишлари керак. Партия комитетлари эса бу жараёнга актив ёрдам беришлари лозим. (**Қарсаклар**).

Биз қайта қуриш ишларини мураккаб, кескин халқаро вазиятда амалга оширмоқдамиз. Империализм қуролланиш пойгаси ғилдирагини тез айлантиришни давом эттирмоқда, шу сабабли биз ўз мудофаамизни мустаҳкамлашимиз керак, бу эса кўп маблағ ва куч-ғайрат талаб этади. Шу нуқтаи назардан ҳам жадаллаштириш ҳаётий зарурдир.

Ҳамма нуқтаи назардан жавоб битта — бу ҳам бўлса қайта қуришни сабот билан давом эттириш керак. Ўртоқлар, аввало айни шунинг учун Марказий Комитетнинг июнь Пленумини ўтказиш керак бўлган эди. Шу Пленум бизга съезддан кейинги ишда муҳим босқичга чиқиб олишимизга имкон берди, унга кўпроқ жўшқинлик, ҳужумкорлик, ишчанлик ва конкретлилик бағишлади.

Планли экономикага, алоҳида хўжалик юритиш системасига мувофиқ иш олиб бориладиган мамлакатимизда, партия, идора қилувчи партия бўлган мамлакатда кўп нарса бунинг устига ҳал қилувчи даражада партия қандай ҳаракат қилаётганига, унинг кадрлари, биринчи навбатда партия активи қандай ишлаётганига боғлиқдир. Улар, кадрлар, партия активимиз ҳамма нарсани диққат марказида тутишлари, янги ғояларни юзага келтиришлари, янги ёндашувларни ишлаб чиқишлари, партия съезди қарорларини амалга ошириш учун умумхалқ курашига бошчилик қилишлари керак. Партиямиз тарихидаги яхши бир сўзни ишлатиб, уни ҳозирги вазиятга, кадрларимиз ҳамда партия активимизнинг ўрни ва ролига нисбатан қўллаган бўлур эдим. Бугунги кунда улар — социализмни ривожлантириш учун курашнинг ҳозирги босқичи комиссарларидир. (**Қарсаклар**).

Ҳамма ўз ишини кучайтириши керак. Таъкидлаб айтаманки, ўртоқлар, ҳамма: ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган кишилар ҳам, илм-фан, бошқариш, ташкилий ва сиёсий иш билан боғлиқ бўлган кишилар ҳам ўз ишларини кучайтиришлари лозим. Ҳозир ҳар бир тармоққа ва ҳар бир корхонага тадбиқан фан-техника тараққиётини олға силжитиш, жадаллаштиришнинг сифат жиҳатини таъминлаш учун конкрет равишда нима қилиш зарурлигини билиб олиш керак, чунки экономика — энг муҳим вазифа эканлиги равшан. Экономикани янги изга, жадаллаштириш суръатларига, сифат жиҳатдан янгича ёндашувларга ўтказиш ғоят катта сиёсий, социал ва бошқа оқибатларга эга бўлади.

Ўтган йиллардаги практикада, партия фаолиятида кўпгина яхши нарсалар бор. Буни ҳисобга олиш керак. Аммо, ўртоқлар, ҳозирги давр ва вазифалар бутунлай бошқача. Экономика ва техникадаги янги масалаларнинг жавобларини 30—40, 50-йиллар ва ҳатто 60 ва 70-йиллар тажрибасидан излайдиган бўлсак олға ҳаракат қилолмаймиз. Ҳозир вақт бошқа, талаблар бошқа, эҳтиёжлар бошқа, лекин имкониятлар ҳам бошқача. Буни биз ҳаммамиз яхши ўзлаштириб олишимиз керак.

Бугун мен сизларнинг эътиборингизни фан-техника тараққиётига, энг янги технологияларни жорий этишга хўжалик юритишнинг янги механизмига жалб этаман. Булар бошқа тадбирларга нисбатан энг юксак иқтисодий самара бермоқда. Одатда янги технологияларни жорий этиш харажатлари узоғи билан бир-бир ярим йилда қопланмоқда. Ишлаб чиқаришни худди шу техникавий асосда, ўша даражадаги техника билан оддий кенгайтириш харажатлари эса 5—7 йил ичида қопланади. Бутун дунёдаги технология фронтида бундай кураш бораётганлигининг боиси ҳам мана шунда. Технология ҳар қандай жамиятнинг ҳаракат қилиш суръатларини ғоят жадаллаштиради, меҳнат унумдорлигини жуда тез ошириб, ниҳоятда катта самара беради.

Ўртоқлар, биз (мен бу ҳақда июнь Пленумида айтиб ўтган эдим, сизлар уни эслаб қолгансиз, деб ўйлайман), ўзимизнинг илмий-техникавий сиёсатимизда кўпгина тармоқларда ўртача техникавий даражага, ўша қарорларнинг ўзини такрорлашга қаратилган йўлдан бориб, янги корхоналаримизнинг янги лойиҳаларига эски техникани асос қилиб олганимизда жиддий хатога йўл қўйган эдик. Кўпинча эса бизнинг узоққа чўзиладиган шароитда, корхоналар ҳали барпо этилаётган пайтдаёқ техника аллақачон маънавий жиҳатдан умуман эскириб қолаверди. Шундай қилиб биз қолоқлик миқёсини кенгайтиравердик. Бу жиддий хатодир. Ҳозир биз шу хатони тубдан тузатиб олишимиз керак. Бу ҳақда мен партия ва халқ олдида очиқ ойдин, тўғридан-тўғри айтиб ўтган эдим ва буни такрорламоқчи эмасман.

Ҳозир министрликлар, идоралар ва корхоналар ўн иккинчи беш йилликка мўлжалланган техника билан қайта жиҳозлаш планларини аниқлаш борасидаги ишларни ниҳоясига етказмоқдалар. Биз барча министрликларни янги корхоналарнинг ҳам, ва айниқса реконструкция қилинаётган корхоналарнинг ҳам техникавий лойиҳаларини қайта кўриб чиқишга мажбур этдик. Ҳозирги даражага мос келмайдиган лойиҳаларнинг ҳаммаси амалда рўёбга чиқарилишидан тўхтатиб қўйилиши, зарур. Чунки, қолоқликка асосланган лойиҳаларни ҳозир рўёбга чиқарадиган, бунинг устига уларни барпо этадиган бўлсак, бу қандай маънони билдиришини бир тасаввур қилинг-а: биз 15—20—25 йиллик қолоқликка замин яратган бўламиз. Ҳеч қандай ўпирилиш юз бермайди. Бир икки йил сабр қилиб, машинасозликда биз янги техника ва янги технологияга чиқиб олгандан кейин белгилаган катта тадбирларни рўёбга чиқаришимиз ва шундагина мазкур лойиҳаларни амалга оширишимиз керак. Аммо юқоридаги министрликларнинг иши жойлардаги кадрларимиз ва партия ташкилотларининг ишлари билан мустаҳкамланиши лозим. Баъзилар ўзларининг тор проблемаларига асосланиб ва фақат ўз корхонасинигина ўйлаб, ярим-ёрти қарорларга умид боғламоқдалар. Бундай хато фикрга барҳам бериш керак, ўртоқлар.

Масалан, биз ҳозир ишлаб чиқараётган техникани (бу техниканинг ҳаммаси ёмон эмас, албатта. Лекин талай даражада яхши эмас) енгил саноатда ўрнатсак тикувчилик ишлаб чиқариши, енгил саноатнинг бошқа тармоқлари унумдорлик ва сифат жиҳатдан 3, 4, 5 процентдан 10 процентгача ўсади.

Аммо биз ҳозир ишлаб чиқариш учун заводларимизда базани вужудга келтираётган янги техникага чиқиб олганимиз тақдирда айни ўша корхоналарда, худди ўша жойларнинг ўзида меҳнат коллективларининг сони ўзгармаган ҳолда камида 30—40—50 процент ўсишига эришиш мумкин. Техника сиёсатида тўғри йўлни танлаб олиш мана шундан иборат. Бунга эътибор беринг. Тубдан реконструкциялаш ишларини бошлаш керак, борди-ю баъзи лойиҳалар эскириб қолган бўлса уларни қайта кўриб чиқиш ёки умуман тўхтатиб қўйиш лозим.

Биз министрларга: ишлаб чиқаришни интенсивлащ билан чуқур шуғулланиш керак, деб айтдик. Эски технология ва эскича усулларга ёпишиб олган кишини биз жиддий тўғрилаб қўйишимиз, бундан ҳеч нарса чиқмаган, қайсарлик, калтафаҳмлик қилаётган ва энди уни жойидан қимирлатиб ўтмиш тасаввурлари чуқуридан чиқариб бўлмаган тақдирда эса ундан воз кечиш керак, у ана шу чуқурда ўтириб олиб, атроф теваракка ўқ отиб ётаверсин, мамлакат эса олға бораверади.

Тўғрисини айтсам, бизнинг фикримиз, Сиёсий бюронинг фикри шундай: бировлар ҳисобига яшаш фикри сингиб кетган, доимо у нарса кам, бу нарса кам, уни беринг, буни беринг, деб турувчилар ва бошқаларнинг ҳаммаси айбдор, яхши ишлаш учун объектив сабаблар ҳалақит қиляпти, деб зорланаверадиган киши замон талабини тушунаётган ва мана шу ғоят катта масъулиятни ўз зиммасига олишга тайёр бўлган янги кадрларга йўлни бўшатиб қўйиши керак.

Биз шу беш йилликда машинасозликни олға томон жуда зўр силжитамиз. Лекин натижаларни биз баъзи ҳолларда икки-уч йилдан кейин бошқа ҳолларда эса уч-тўрт йилдан кейин сеза бошлаймиз. Бундан сакраб ўтиб бўлмайди дейиш мумкин. Биз ҳар томонлама ўйланган ташкилий-техникавий қарорлар ҳисобига энг яқин турган резерв ва имкониятлардан фойдаланиш ҳисобига ишлаб чиқариш фаолиятини яхшилашимиз керак. Мен сизларнинг корхоналарингизда бўлдим. Мамлакатнинг бошқа районларидаги саноатда бўлгани каби бу ерда ҳам ҳозиргача фойдаланилмай қолаётган жуда катта резервлар кўриниб турибди. Сизларнинг ҳам қийинчиликларингиз оз эмаслигини яхшироқ тушуниб олдим. Сизларга ҳам ёрдам бериш керак.

Ҳозир ҳукуматда ва Госпланда Узоқ Шарқ иқтисодий районининг ишлаб чиқариш кучларини комплекс ривожлантириш тадбирлари тўғрисидаги қарорнинг лойиҳаси ишлаб чиқилмоқда.

Узоқ Шарқнинг рангли металлургияси, ўрмон ва балиқчилик саноатида қайта ишловчи корхоналарни қўшимча равишда ривожлантириш ҳисобига хом ашё базасидан яна ҳам тўлиқроқ ва комплекс фойдаланиш кўзда тутилмоқда. Ёқилғи-энергетика базасини мустаҳкамлаш, транспорт системасини — темир йўл ва автомобиль йўлларини, портларни, дарё ва авиация транспортини янада ривожлантириш мўлжалланмоқда. Қурилиш ташкилотларининг қувватларини ўстириш назарда тутилмоқда. Мана шулар Узоқ Шарқ қиёфасини ўзгартириш суръатларини талай даражада белгилаб беради, деб айтган бўлур эдим.

(Давоми иккинчи бетда).

ҚАЙТА ҚУРИШНИ КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИ, У БАРЧАГА ВА ҲАР ЖИҲАТДАН ТААЛЛУҚЛИДИР

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Лойиҳада социал соҳага биринчи навбатда эътибор берилади. Уй-жойлар, мактабгача болалар тарбия муассасалари, касалхоналар, амбулаториялар, поликлиникалар, мактаблар қурилиши суръатлари ва миқёслари оширилади. Мазкур тадбирларни рўёбга чиқариш учун ғоят катта маблағ ажратилмоқда.

Лекин шуни олдиндан айтиб қўйиш керакки, ўртоқлар, қарорни бажариш юзасидан ташкилотчилик ишлари олиб борилмас экан, унинг қисмати ҳам аввалгиларига, дарвоқе, ўзларингизнинг илтимосларингизга биноан қабул қилинган қарорларнинг қисматига ўхшаган бўлади. Кўпгина участкалардаги ишларнинг аҳволи қониқарсиз эканлиги айни ўша белгиланаётган чора-тадбирлар яхши рўёбга чиқарилмаётганлиги билан, резервлар ҳамда мавжуд имкониятлардан қониқарсиз фойдаланаётганлиги билан боғлиқдир. Актив экономика билан яхшироқ шуғулланиш, ҳодисалар ва фактларни чуқурроқ, замонавий тарзда анализ қилиши керак. Сизларнинг ўлкангиз — Узоқ Шарқнинг энг муҳим индустриал райони. Унинг моддий-техника потенциали каттагина. Сизларда кадрлар составини тайёрлаш даражаси юқори, халқ хўжалигида банд бўлган кишиларнинг қарийб 40 проценти олий ва ўрта махсус маълумотлидир. Дипломли мутахассисларнинг ярмидан кўпроғи инженерлик ва техник маълумотига эга. Ўлка табиий ресурсларга бой. Мана шуларнинг кўпи тегишли тарзда иқтисодий ва социал тараққиётга хизмат қилдирилмаётганлиги шунинг учун ҳам айниқса ачинарлидир.

Ўлкада машинасозлик кўпгина тармоқларининг корхоналари жойлашган. Станоксозлик, электр-техника саноати, энергетика, оғир машинасозлик каби устун йўналишлар ривожлантирилмоқда. Мамлакат сизлардан ғоят манзур бўлаётган серунум токарь-револьвер автоматларни, кувчилик ишлаб чиқариши учун технология машина-ускуналарини, дизелларни, дизель-генераторларни, ҳар хил кранларни олиб турибди.

Ўлкада ишлаб чиқарилаётган куч трансформаторлари ва хилма-хил кабель маҳсулоти бутун Узоқ Шарқ районларининг шу маҳсулотга бўлган талаб-эҳтиёжларини амалда батамом таъминламоқда.

Аммо белгиланган юксак марраларга эришиш, интенсивлаш йўли кўпроқ нарсани талаб қилади, жадаллаштиришни тақозо этади. Бу эса камчиликларга тоқат қилинишига йўл қўйиб бўлмайди, деган маънони билдиради.

Янги автомат линиялар ва станокларнинг кўп қисми янги ишга туширилаётган корхоналар ва ишлаб чиқаришларни таъминлашга ва камроқ қисми ишлаб турган шундай линиялар ва станокларни алмаштиришга юборилаётганлиги нормал ҳол эмас. Беш йиллик охирига келиб машина-ускуналарни янгилаш коэффициенти пасайди, эскиларини чиқариб ташлаш коэффициенти эса 3,7 дан 3,5 гача тушиб қолди.

Мана шуларнинг ҳаммаси беш йиллик якунларига таъсир ўтказмай қолмади. Ишлаб чиқаришни ўстириш асосий ишлаб чиқариш фондларини ўстириш суръатларидан орқада қолмоқда. Ўн биринчи беш йилликда асосий фондлар 1,4 баравар ўсгани ҳолда фонд самарадорлиги 14 процент камайди. Мамлакат хабаровскликлар ихтиёрида бўлган қудратли потенциалдан ана шундай фойдаланилганидан қандай самара олганини бир ҳисоблаб кўринг.

Ўн биринчи беш йилликда умуман ўлка саноатида олий сифат категориясидаги маҳсулотлар салмоғи камайди. Хўжалик ходимлари истеъмолчиларнинг иложи йўқ — барибир олиб кетишади, деган фикрга кўникиб қолишган. Хўш, бу ҳолда виждон қаёқда қолади, мамлакатга тежамлироқ, пухтароқ, анча юқори сифатли маҳсулот кераклиги масаласи нима бўлади. Кўплар 10-15 йиллаб айни бир хил маҳсулотни худди ўша бир хил усуллар билан ишлаб чиқаравершади. Бундан нарига ўтишмайди. Сизларга тўғрисини айтсам, бундай ҳолда раҳбарларга маош бермаслик керак. Чунки бунинг ҳаммасини ишчи бажаради. Ҳар қандай корхонанинг директори, бутун команда состави эса аввало мамлакат олдида тобора янги-янги, тежамли, пишиқ-пухта, энг юксак талабларга мос келадиган маҳсулотларга бўлган талаб-эҳтиёжлар қондирилиши учун жавоб беради. Уларнинг жавобгарлиги мана шундай.

Қувватлар ўз вақтида ўзлаштирилмаяпти ва тўла-тўкис фойдаланилмаяпти. Бу гап кейинги 10 йил ичида ишга туширилган ва реконструкция қилинган саноат объектларининг 70 процентига таъаллуқлидир. Яъни барча янги фондлардан (мен 10 йиллик муддатли фондларни шартли равишда шунга қўшмоқдаман) худди шундай яхши фойдаланилмаяпти, эски фондлар эса сийқаланиб кетганлиги сабабли уларнинг унумдорлиги ҳам йўқ, бинобарин, сифати ҳам паст, шу билан бирга эса ремонтдан чиқарилмайди, меҳнат ва маблағлар ортиқча харажат қилинади, бекор туриб қолишлар кўп бўлади. Олға томон нимада ҳаракат қилиш, жадаллаштиришга қандай эришиш керак, шундай ёндашувлар биланми?

Кеча эса биз виставкада бўлганимизда мен: автомат линиялардан фойдаланиш проценти қандай? — деб сўрадим. 50 процент экан. Автомат линиялардан — меҳнат унумдорлигини оширадиган нарсалардан атиги 50 процент фойдаланилмоқда! Баъзи раҳбарларнинг виждони мудраб қолишига йўл қўймаслиги лозим бўлган партиявий назаримиз ва контролимиз қаерда қолди?

1975 йилда, яъни 10 йилдан кўпроқ вақт муқаддам Бикин трикотаж фабрикаси ишга туширилган эди. Аммо орадан 10 йил ўтгандан кейин ҳам унинг қувватларидан фақат 40 процент фойдаланилмоқда. Бу ахир бизнинг маблағларимиз ўша ерда ўлик мол бўлиб ётибди, деган маънони билдиради-ку. Корхонада лойиҳага кўра, ишловчилар сони 1240 киши бўлиши керак, ваҳолонки у ерда 520 киши, яъни 40 проценти ишламоқда. Ишчи кучи ва мутахассислар етишмаётганлиги — фабрика ёмон ишлаётганлигининг асосий сабабидир. Лекин шундай савол туғилади: хўш, бу нарса эндигина маълум бўлиб қолдими? Бу нарса эҳтимол ўша пайтда ҳам равшан бўлгандир. Демак шундай лойиҳани яратиш керак эдики, унда қувватларни вужудга келтириш ҳам, муайян социал шарт-шароитларни вужудга келтириш ҳам кўзда тутилган бўлиши зарур эди. Бу қандай тежамкорлик бўлди? Бу тежамкорлик эмас. Бу тежамкорликнинг тескариси, тежамкорликни ҳақорат қилишдир. Лойиҳадан ноишлаб чиқариш соҳаларини ривожлантиришга кетадиган барча харажатларни қирқиб ташлаб, уни арзонлаштиришди. Аммо, худди мана шу ноишлаб чиқариш соҳаси бўлмаса ишлаб чиқариш соҳаси ўлик бўлиб қолаверади-ку. Худди шундай. Бу ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйиш билан баробар. Бу вазият маҳаллий органларга, Россия Федерациясининг Тўқимачилик саноати министрлигига аввал бошданоқ равшан эмасмиди? Хабаровскдаги «Восток» тикувчилик бирлашмасида қувватлардан 50 процентдан сал зиёдроқ фойдаланилмоқда. Ўртоқлар, бунга қандай тоқат қилиб бўлади? Бизнинг давримизда вазифалар шу қадар ўткир бўлиб турган бир пайтда мавжуд имкониятлардан шундай фойдаланилаяпти! Ахир, бу имкониятларни ишга солишнинг ўзи жадаллаштириш бўлади. Капитал қурилишда кўп масалалар ҳал қилинган эмас. Ўн биринчи беш йилликда асосий фондларни ишга тушириш юзасидан пландагига нисбатан салкам бир ярим миллиард сўмлик ёки 21 процент орқада қолишга йўл қўйилди. Қурилиш-монтаж ишлари капитал маблағларини ўзлаштириш йиллик плани бир марта ҳам бажарилмади. Куч ва маблағларни сочиб юбориш проблемасичи? Ҳозирги вақтда ўлкада минглаб объектлар қурилиш босқичида турибди. Натижада тугалланмаган қурилиш 1 миллиард 100 миллион сўмликдан ошиб кетади. Бу соҳада ҳам миллий даромад ерга кўмиб ташланган. Ўлка қурилиш ташкилотлари бир маромда ишламаяпти. Кўпгина объектлар иккинчи ярим йилликда фойдаланишга топширилмоқда. Масалан, 1986 йил олти ойлик якунларига кўра, асосий фондлар йиллик планининг атиги 16 проценти ишга туширилди. Бу яроқсиз практика албатта, бу практика аллақачон қораланган. Бундай «хўжалик юритиш» оқибатлари ҳам маълум — иқтисодий ва социал оқибатлари қандай бўлиши ҳаммангизга тушунарли.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш масалаларини олиб кўринг. Сизлар ҳар йили давлат ресурсларига кўпроқ умид қилаётганлигингиз Марказий Комитетни ташвишга солмоқда. Сизлар марказдан, бошқалардан талаб қилаяпсиз, ўз планларингизни ва давлат буюртмаларини эса бажармаяпсиз. Ҳолбуки, бу буюртмалар ўлкага катта миқдорда капитал маблағ ҳамда моддий-техникавий воситалар ажратиш билан таъминланмоқда. Беш йил ишлаш давомида давлат дотацияси даражаси ошиб кетди.

Кеча «Краснореченский» совхозида суҳбат бўлди. Совхознинг ўзида ишлар яхши кетяпти — маҳсулдорлик ҳам, ҳосилдорлик ҳам юқори, фойда ҳам чакки эмас. Аммо, қўшни совхозларнинг ҳамма раҳбарлари ҳам ўша ерда тўпланишган эди, уларнинг кўпида аҳвол бошқача — зарар катта, сигирлардан кам сут соғиб олинмоқда, ҳосил ҳам кам. Агар ҳамма совхозларда «Краснореченский»даги миқдорда сут соғиб олинганида эди, бу ерда соғиб олинган сут икки баравар кўп бўларди.

Наҳотки, ўлканинг шу қудратли саноати, шундай улкан хўжалиги билан унча катта бўлмаган қишлоқ хўжалигига, атиги 275 минг гектар экинзори бўлган қишлоқ хўжалигига ёрдам бериб бўлмаса, ахир қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг ҳаммаси ўлканинг ўзида истеъмол қилинадику. Нима халақит бермоқда? Тайёрга айёрлик халақит бермоқда. Беришади, жўнатишади, деб кутиб ўтиришибди. Ҳамма шундай мулоҳаза қилиб, шундай ҳаракат қиладиган бўлса биз узоққа боролмаймиз. Сизлар ўзларингизни тўла таъминлай олмайсизлар албатта. Лекин масалани меҳнаткашларнинг эҳтиёжларини қондириш билан бевосита боғлиқ бўлган аграр сектордаги хўжасизликни оқлайдиган тарзда қўйишга сира тоқат қилиб бўлмайди.

Ўртоқлар, агросаноат комплекси корхоналари ва партия ташкилотлари раҳбарлари ўз ишларини янада актив қайта қуришлари лозим. Бунинг устига ҳозир комплексни ривожлантириш учун яхши шароитлар яратиб берилди. Эҳтимолки, халқ хўжалигининг бошқа тармоқларига нисбатан агросаноат комплекси учун энг қулай шарт-шароитлар яратилди.

Хизмат кўрсатиш соҳасига, халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришга махсус тўхталиб ўтмоқчиман. Бу партиянинг социал сиёсати билан, инсон омилини активлаштириш, яъни съезд ўртага қўйган асосий масала билан бевосита боғлиқдир. Сизларга маълумки, сўнгги вақтда фақат ихтисослаштирилган корхоналардагина эмас, шу билан бирга амалда барча завод ва фабрикаларда, жумладан мудофаа корхоналарида ҳам истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни рағбатлантиришнинг жиддий чоралари кўрилди. Лекин аҳвол кескинлигича қолмоқда. Бу кескинликни тугатиш ва нормал товар-пул оборотини таъминлаш учун жиддий ғайрат сарфлашга тўғри келади. Очиғини айтаман, биз Комсомольск—Амурда эшитганларимиз кўнгилни ранжитади, ёки бўлмаса ғазабни қўзғатади. Ахир кўпгина масалаларни ўлка ва ҳатто шаҳардаги куч билан ҳал этиш мумкин, лекин ҳал қилинмаяпти. Ўртоқлар, бу икир-чикир нарса эмас, бу — меҳнат унумдорлигига ҳам, ижтимоий кайфиятга ҳам таъсир қиладиган ишчилар синфининг турмушидир.

Кези келганда айтиш керакки, шаҳарликларнинг ўзлари ўз хизматларини таклиф этмоқдалар. Агар шаҳар маъмурлари иш бошлаб юборсалар шаҳарнинг ўзини ҳам, дам олиш зонасини ҳам обод қилишда, бошқа масалаларни ҳал этишда қатнашишга шаҳарликлар тайёр туришибди. Улар уй-жой қурилишида ҳам иштирок этишга тайёр туришибди.

Ҳозир ҳар бир регионга, республикага муайян ҳажмда капитал маблағ ажратиб берилган. Биз июнь Пленумида: капитал маблағлари камроқ ҳажми билан беш йиллик планнинг бажарилишини таъминланг, бўшаб қолган маблағни социал соҳани ривожлантиришга, уй-жой қурилишига ва бошқа ишларга сарфланг, дедик. Челябинскликлар бу масалани муҳокама қилишди. Ишлаб чиқариш қурилишидан капитал маблағларнинг салкам 10 процентини уй-жой, болалар муассасалари қурилишига олиб бериш мумкин экан. Улар ҳозир бу ишга киришдилар ва иш бошлаб юбордилар, бу вазифани ҳал қилмоқдалар. Бу — масалага ёндашишнинг бир йўли, холос.

Мана бу эса иккинчи йўли, биз буни Комсомольск-Амурда кўрдик. Қудратли министрликлар, қудратли коллективлар мавжуд. Ишчилар синфи юксак даражада жамланган, уй-жойни эса 10-15 йилдан кейин олиш мумкин. Балки раҳбарлар ҳозир шу ерда ўтиргандирлар, мен сезиб турибман, умуман улар яхши билимдон кишилар. Аммо улар социал масалаларни бу тарзда ҳал қиладиган бўлсалар уларга бўлган ҳурматим қолмайди. Агар хўжалик раҳбарлари социал соҳани унутиб, уни ҳамма ишларнинг қуйруғига ўтказиб қўяр эканлар, у ҳолда мен очиғини айтаман, планларимиз барбод бўлади, энг янги фондларимиз, ўзгарувчан ва роботлаштирилган ишлаб чиқариш, рақамли программа билан бошқариладиган ишлов бериш марказлари ва бошқалар — буларнинг ҳаммаси ўлик нарса бўлиб қолади. Бундан хулоса чиқариб олиб, дарҳол ишни тўғрилаш керак.

Кеча биз кўргазмангизда ўлка ўн иккинчи беш йилликда қандай ривожлантирилишини кўрдик. Маълум бўлишича, XI беш йилликда сизларда уй-жой қурилиши X беш йиллик даражасида бўлган экан, ҳеч қандай ўсиш йўқ. Жуда ғалати, ҳамма нарса ўсган, уй-жойлар эса эски даражада қолаверган. Мактабгача тарбия болалар муассасалари, медицина объектлари ва бошқа объектлар ҳатто ундан ҳам камроқ қурилган. Ўртоқлар, бу қандай сиёсат ахир?

Умуман социал соҳа ўлка партия ташкилоти, халқ хўжалиги барча раҳбар кадрлари ишида муносиб ўрин эгаллаши лозим. Бусиз биз Узоқ Шарқни янада ривожлантириш проблемасини ҳал қила олмаймиз. Бугунги кунда яратилган нарсалардан ҳам кўп даражада фойдаланилмаяпти. Регионни социал ривожлантириш иши шундай қолоқлик билан олиб бориладиган бўлса янги қувватларни ишга туширишдан нима фойда? Биз Комсомольск-Амурга баъзи нарсалар билан ёрдам берамиз, айрим масалаларга қайтиш, шаҳарни қўллаб-қувватлаш керак, лекин ўртоқлар, ҳар ҳолда, асосий иш сизларнинг қўлингизда.

Мен хизмат кўрсатиш соҳаси ҳақида яна гапирмоқчиман. Ўртоқлар, хабаровскликлар уй-жойларни ремонт қилиш ва қуриш, пойабзал ремонти, мебель ясаш ва бошқа соҳалар бўйича умуман Россия Федерациясидагига нисбатан 2-3 баравар кам хизматдан фойдаланаётганликлари яхши эмас. Советлар қаёққа қараяпти? Бу уларнинг жонажон иши, хўжалик ходимларининг жонажон ишидир. Ўз корхоналарида хизмат соҳасини кенгайтиришга имконият яратиб бераётган хўжалик кадрлари жуда тўғри қилишмоқда. Худди шундай жойларда меҳнат коллективлари ҳам муқим, кишиларнинг кайфияти яхши ва улар бутун кучларини ишлаб чиқаришга сарфламоқдалар. Буни тушиниб етиш учун катта сиёсатдон бўлишнинг ҳожати йўқ.

Рўзғор ишларини енгиллатиш, туризмни ривожлантириш, спорт, дам олиш, маданият соҳаси учун базани барпо этиш борасида қанчадан-қанча ташаббус кўрсатиш мумкин эди. Бунинг учун ўлкада жуда катта, мислсиз имкониятлар бор. Ўртоқлар, Приморьеда ҳам, Хабаровск ўлкасида ҳам бу масалалар билан асосли равишда шуғулланиш, хизмат кўрсатиш соҳасига қандайдир иккиламчи — ёрдамчи соҳа деб муносабатда бўлишга қатъий чек қўйиш керак. КПСС XXVII съезди кучли социал сиёсатни ўтказишни ёқлаб чиқди. Биз худди мана шу социал сиёсат орқали бутун инсон омилини активлаштиришимиз, мамлакатимиз, жамиятимиз тасарруфидаги улкан потенциални ишга солишимиз лозим. Ана шунда биз олға борамиз, ана шунда жадаллаштириш ҳам бўлади. Съезд талаблари ана шундай. Қайта қуришнинг шарт-шароитлари ана шундай. Бу — ҳамма даражадаги партия, совет, хўжалик раҳбарларининг муқаддас ишидир.

Яна бир нарса ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. Сизларда саноат корхоналарининг кўпчилиги оммавий эҳтиёж молларини ишлаб чиқаришга жалб этилмаган ёки деярли жалб этилмаган. Кимки бу ишдан ўзини олиб қочса, уларни жиддий равишда йўлга солиб қўйиш керак. Бозордаги молларни қандай қилиб кўпайтирмоқчисиз, ўртоқлар? Комсомольск-Амурда иш ҳақи юқори. Лекин ишлаб топилган мана шу пул билан ўзининг оқилона эҳтиёжларини қондира олмаса, нима қилиш керак. Менимча, бу кўриб ва тушуниб бўлмайдиган ғоят чуқур сиёсий иқтисод эмас, шунга қарамай, бу ҳақда гапиришга тўғри келаяпти.

Товарлар ва хизматдаги камчилик проблемасини ҳал этиш учун ташаббускорлик қатъиян талаб қилинади. Якка тартибда меҳнат фаолиятида аҳолига ёрдам кўрсатишнинг янги формаларини ҳам излаш лозим. Хусусан, кўпгина меҳнаткашлар марказий органларга ёзган мактубларида хилма-хил кооператив бирлашмаларни кенг ривожлантириш масалаларини қўймоқдалар, чамаси 50—60-йилларда бевақт тугатиб юборилган ҳунармандчилик кооператив системасини илиқ сўзлар билан эсламоқдалар.

Аҳолига хизмат кўрсатиш ҳамда харидоргир маҳсулот ишлаб чиқариш учун давлат ва кооператив сектори ҳузуридаги ёрдамчи хўжаликлар ва ҳунармандчиликдан фойдаланиш ҳақида гаплар тез-тез эшитилмоқда. Бу хўжаликлар ва ҳунармандчилик хом ашё ва меҳнат ресурсларининг бугунги кунда йирик хўжалик қамраб олишга қодир бўлмаган турларини иқтисодий оборотга жалб этиши мумкинлиги жуда тўғри кўрсатилмоқда. Корхоналарнинг ўзлари кишиларга ёрдам бера олади ва ёрдам бериши зарур. Ўз ходимларига хизмат кўрсатишни бутун чоралар билан рағбатлантириш керак. Бу иш билан шуғулланаётган хўжалик ходимларини актив қўллаб-қувватласа арзийди.

Умуман, ўртоқлар, очиғини айтиш керакки, ҳозирча эски анъана таъсир қилаяпти: ишлаб чиқариш плани бажарилсин, қурилсин, кучайтирилсин деб талаб қилинияпти. Аммо бизнинг айрим хўжалик ходимларимиз учун меҳнаткаш кишилар қандай яшаётганлиги иккинчи даражали иш бўлиб қолмоқда. Съезд талабларидан келиб чиқиб, буни қоралаш керак. Бу ерда, экономикани ривожлантириш кадрлар етишмаслигига бориб тақалаётган Узоқ Шарқда социал масалалар айниқса актуалдир. Кадрлар эса шунинг учун ҳам етишмаяптики, чинакамига ривожланган социал соҳа йўқлиги сабабли кўплаб аҳолининг кўчиб юриши давом этмоқда. Умуман, ўртоқлар, биз бу масалаларни ишлаб чиқаришни ривожлантиргандан кейин эмас, балки ишлаб чиқаришни ривожлантириш билан бир вақтда ҳал этишимиз керак. Ҳозир эса ишлаб чиқариш қувватларини кўпайтириш эндиликда анча авж олдириб юборилганлиги сабабли социал масалаларни ҳал этишга кўпроқ аҳамият бериш лозим. Фақат шундай қилиш керак. Биз Владимир Ильич Ленин ўргатганидек ҳаракат қилишимиз лозим: баландпарвоз гаплар, сафсатабозлик, манманлик, қуруқ назариётчилик камроқ бўлсин. Реал ишлар, кишиларнинг эҳтиёжлари ва талабларини қондириш тўғрисида кўпроқ доимий ғамхўрлик қилинсин.

Биз хўжалик юритишнинг янги формаларига ўтиб, инсон омилини активлаштиришни истаймиз. Съезд бошқарувни тубдан ислоҳ қилиш зарурлигини таъкидлади. Марказий Комитет ва ҳукуматнинг топширувига биноан, етакчи олимлар ва мутахассислар амалиётчилар иштирокида бошқариш ва хўжалик юритиш системасини такомиллаштиришнинг яхлит концепцияси устида ишламоқдалар Тармоқлар ва кичик тармоқларга раҳбарликнинг янада интеграцияланиши давом этади. Жамият учун зарур бўлган пировард маҳсулотни мақсад қилиб қўювчи иқтисодий бўлинмалар ва бошқарув органлари барпо этилади. Яқин вақт ичида марказий иқтисодий идораларнинг вазифалари ҳамда статуслари аниқланади. Мен бу ўринда Госплан, Госснаб, Фан ва техника давлат комитети ва бошқа идораларни кўзда тутяпман.

Мамлакатимиз бепоён, унинг хўжалиги улкан, одамлар яшаб меҳнат қилаётган шарт-шароитлар хилма-хилдир. Бу ерда, Узоқ Шарқда ҳам мана шу улкан хўжаликни марказдан туриб бошқариш мутлақо мумкин эмаслигини, кўпгина масалаларни ҳал этиш учун жавобгарликнинг анчагина қисми маҳаллий органлар зиммасига юклатилиши кераклигини тушунибгина қолмай, балки сезасан ҳам киши. Бунинг маъноси шундаки, маҳаллий органларга тегишли ҳуқуқларни ҳам бериш керак.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети бундан бир ҳафта муқаддам Советларнинг роли ва масъулиятини янада ошириш чоралари тўғрисида қарор қабул қилдилар. Сиз мана шу қарорнинг баёни билан танишиб чиққан бўлсангиз керак. Уни бир ўйлаб кўринг: Советларга кўп ҳуқуқлар берилган. Биз бундан буён ҳам мана шу йўлдан бораверамиз. Советлар ўз потенциалини кенгайтириши керак. Аммо мен шу муносабат билан икки жиҳатни таъкидламоқчиман. Биз илгари ҳам яхшигина қарорлар қабул қилганмиз. Балки улар бир оз бўшроқ, унча конкрет бўлмагандир. Лекин мана шу қарорлар ҳамиша ҳам ўз кучини кўрсатавермаган. Нима учун шундай бўлган? Гап шундаки, маҳаллий партия органлари Советларга ҳаддан ташқари васийлик қилиб келганлар, айни Советлар жавобгар бўлган жуда кўп масалаларни ҳал этишни ўз зиммаларига олганлар.

Бу биринчидан. Сўнгра эса хўжалик кадрларининг Советларга тегишли ҳурмат-эътибори етишмас эди: Советлар шаҳар транспортини ривожлантиришни, тозалаш иншоотларини кенгайтиришни, шаҳарни обод қилишни, уй-жой қуришни, социал-маданий-маиший объектлар ва бошқаларни қуришни талаб қилаётган бўлса нима бўпти, деб ўйлашарди. Кўп хўжалик раҳбарлари Советларнинг қатъий ва тўғри талабларини менсимас эдилар. Бунга барҳам бериш керак. Чунки Советларнинг фаолиятида халқ бизнинг сиёсатимиз ҳақида умуман хулоса чиқаришга, бу сиёсат нимага қаратилганлиги ва қайси мақсадга йўналтирилганлигини, инсонга қандай хизмат қилаётганлигини баҳолашга имкон берадиган айни социал сиёсат рўёбга чиқарилади. Ўртоқлар, бу қарорни қўллаб-қувватлаш, Советларнинг ўз ишларини авж олдиришларига имконият яратиб бериш ҳамда улардан чинакамига талаб қилиш керак.

Биз янги хўжалик механизмини кучайтираётган, хўжалик ҳисоби, ўз харажатларини ўзи қоплаш, ўзини маблағ билан ўзи таъминлаш, пудратни кенг жорий этиш принципларига ўтаётган янги шароитда ҳозир аслини олганда корхоналаримиз янгича иш шароитига кўчирилмоқда. Социалистик корхона (бирлашма) тўғрисидаги ҳозир амал қилиб турган қарор кўп жиҳатдан эскириб қолди. Ҳозир социалистик корхона (бирлашма) тўғрисида янги қонунни ишлаб чиқиш тугалланмоқда. Унда хўжалик юритиш методларини қайта қуриш йўлини, меҳнат коллективларини икир-чикир ишларда васийлик ҳамда маъмуриятчилик қилишдан қутқариш йўлини юридик жиҳатдан мустаҳкамлаш кўзда тутилади.

Шундай қилиб, тўла хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини маблағ билан ўзи таъминлаш, социалистик ўз-ўзини бошқариш, жумладан, бригада кенгашлари тузилаётганлиги каби шу хилдаги корхона кенгашлари барпо этиш асосида экономикамиз асосий бўғини фаолияти самарали бўлиши учун шарт-шароитлар яратиб берилади.

Мен сизларнинг фикрингизни сўрамоқчи эдим. Балки бу қонун лойиҳасини эълон қилиш керакдир? **(Овозлар: ҳа, тўғри, жуда яхши бўларди).**

Сизнинг фикрингизни Сиёсий бюрога етказаман. Лойиҳани эълон қилса арзийди. Бу жуда муҳимдир.

Ўртоқлар, яна бир нарса ҳақида гапирмоқчиман. Мамлакатда халқ ижодини ривожлантириш, иш учун жавобгарликни ошириш, интизомни, тартибни мустаҳкамлаш мамлакатда демократияни ривожлантириш ҳамда социал адолат принципларини бундан буён ҳам таъминлаш каби икки жиддий масала билан бевосита боғлиқдир. Халқ партия даъватларига лаббай, деб жавоб қайтариб, ишлаб чиқариш коллективларидагина эмас, шу билан бирга умуман ижтимоий жараён доирасида ҳам реал жараёнга қўшилмоқда. Буни табриклaмоқ керак.

Шу ўринда мен очиғини айтмоқчиман: бизнинг партия, совет ва хўжалик кадрларимиз ҳам демократияни кенгайтириш, инсон омилини активлаштириш, халқ ташаббускорлигини авж олдириш шароитида ишлашни ўрганишлари керак. Тан олиш керакки, кадрларимизнинг бир қисмига одамларнинг жамиятимизда юз бераётган жараёнларга ўткир ҳозиржавоблиги оғир ботмоқда. Тиниб-тинчимайдиган, лекин тузумимиз ва идеологиямизга ишонадиган, иш учун жон куйдирадиган манфаатдор кишиларнинг айримлари кўпинча сафсатабозлар қаторига қўшиб қўйилди. Улардан танқид учун ўч олишда айбланмайдиган қилиб қутилишнинг механизмлари кашф этилди.

Ҳозир ишлаб чиқариш масалаларини ҳал этишда ҳам, шаҳар, область, ўлка проблемаларини ҳал этишда ҳам, умуман жамият проблемаларини ҳал этишда ҳам халқнинг ҳамма жойда реал иштирок этишини таъминлаш керак. Демократиялаштиришдан сафсатабозлар ҳам фойдаланиб қолишлари мумкин, албатта. Лекин бундай одамлар камдан-кам. Асосий омма жамиятимизда муҳитнинг соғлом бўлиши тарафдоридир, раҳбарлар меҳнаткашларга яқинроқ бўлишлари, улар билан маслаҳатлашишлари, уларга ҳисоб бериб туришлари, уларни хабардор қилиб боришлари тарафдоридир, ҳамма нарса равшан бўлишидан ва ҳар бир кишининг кўнглига тугиб юрган гапларни айта олишидан манфаатдордир.

В. И. Ленин саводсиз одам сиёсатдан узоқда туради, деган эди. Эндиликда биз мамлакатни дунёдаги энг саводхон мамлакатга айлантирдик. Шундай экан кишиларнинг жамият ва давлат ишларини бошқаришда иштирок этишга интилишлари ҳам табиийдир. Буни ҳамма тушуниб олиши ҳамда ўз тафаккурини ва ишга қандай ёндашувини қайта қуриши лозим. Партия органлари раҳбар кадрлари иш методлари халқнинг ана шу ҳам сиёсий, ҳам меҳнат активлилигига таянадиган бўлиши лозим. Фойда келтирадиган таклифлар ҳам киритилиши мумкин. Ҳал этиш учун ҳали шарт-шароит етилмаган таклифлар ҳам бўлиши мумкин, у ҳолда бу ҳақда очиғини айтиш керак.

Умуман, ўртоқлар, иш услубини ўзгартириш керак. Иш услуби халқни, унинг фикрини ҳурмат қилиш, халққа хўжакўрсин учун эмас, реал яқин бўлишга асосланиши керак. Амалда кишилар ҳузурига бориш, уларнинг фикрларига қулоқ солиш, улар билан учрашиш, уларни хабардор қилиб туриш керак, у ёки бу вазифа ҳал этилаётганда қанчалик қийин бўлса, халқ билан шунчалик тез-тез учрашиб туриш, бирга бўлиш лозим. Одамларимиз сезгир, халқимиз ажойиб, бундай халқ бошқа ҳеч қаерда йўқ. Энг кучли сабр-қаноат ва бардошлилик — бизнинг одамларимизда. Энг катта сиёсий активлик — бизнинг одамларимизда. Бу активлик ҳозир ҳам ортиб бормоқда. Буни ҳар томонлама табриклаш ва рағбатлантириш лозим. Бу ҳақда Хабаровск партия ташкилоти билан келишиб олдик, деб ҳисоблайверамиз. **(Қарсаклар).**

Шу муносабат билан ошкоралик тўғрисида гапирмоқчиман. Баъзан Марказий Комитет нега танқид ва ўз-ўзини танқидни, ошкораликни шу қадар кучайтириб юборди дейишади? Мен сизларга айтсам, биз ҳозирча ҳеч нарсани ютқазганимиз йўқ, балки фақат ютдик. Халқ кучга-куч қўшилаётганлигини сезди, ишда ҳам, ижтимоий ҳаётда ҳам дадилроқ, активроқ бўлиб қолди. Биласизми, қонунларимизни четлаб ўтишга уринувчи шахслар дарҳол писиб қолишди. Чунки, жамоатчилик фикри амалга ошиши мумкин бўлганда ундан кучлироқ нарса йўқ. Жамоатчилик фикри эса фақат танқид ва ўз-ўзини танқид ҳамда кенг ошкоралик шароитида амалга ошади. Съезд вазифаларининг бажарилишини таъминлашимиз, В. И. Ленин орзу қилганидек, давлатни бошқаришнинг барча ишларига халқимизни чинакамига жалб этишимиз учун бизга ошкоралик зарур.

Кези келганда айтиш керакки, шаҳар ва областларда кўпгина маҳаллий газеталар лом-мим демаяпти. Марказий газеталар баралла гапирмоқда, ҳамма яхши нарсаларни қўллаб-қувватлаб, нуқсонларни, камчиликларни танқид қилмоқда. Маҳаллий газеталар эса жим турибди. Марказий Комитетга редакторлар группасини тўплаганимизда улар очиғини айтишди: «Ундай бўлса бу ҳақда шаҳар ва район партия комитетларимиз секретарларига айтинг», дейишди. Ҳақиқатан ҳам районда, шаҳарда нималар бўлаётганини одамлар нима учун билмасликлари керак? Билишлари, бу ҳақда фикр юритишлари, зарур бўлса ўз фикрларини айтишлари лозим. Мана шунинг ўзи социализмдир ўртоқлар. Бу ерда редакторлар борми? **(Овоз, Ҳа, бор).**

Шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари гапларимизни инобатга оладилар, деб умид қиламан. Улар раҳбарлик қилишади. Газета уларники-ку, ахир. Ўртоқлар, ошкораликдан қўрқмаслик керак. Биз кучлимиз. Халқ социализм тарафдоридир, партия сиёсати тарафдоридир, ўзгаришлар, қайта қуришлар тарафдоридир. Умуман ошкораликка кампаниячилик мезони ва анъаналари билан ёндашишга йўл қўйиб бўлмайди. Ошкоралик — бир марталик тадбир эмас, балки замонавий совет турмушининг нормасидир, доимий, узлуксиз жараёндир, мана шу жараён давомида бир вазифалар ҳал қилинмоқда, одатда янада мураккаб янги вазифалар пайдо бўлмоқда. **(Қарсаклар).**

Танқид ва ўз-ўзини танқид тўғрисида ҳам шу гапларни айтишим мумкин эди. Сиз билан биз агар ўзимизни танқид қилмасак ва таҳлил этмасак унда нима бўлади? Шундай қилишга бизда бевосита эҳтиёж, партиянинг ҳам, жамиятнинг ҳам нормал фаолиятини кўзловчи ҳаётий зарурат бор.

Биз, ўртоқлар, ҳозир кўп нарса кадрларимизга, партия активига боғлиқ эканини тушунамиз. Ана шу кишиларнинг асосий кўпчилиги ҳозирги пайтда ўз иши, умумхалқ ишига қўшган шахсий ҳиссаси билан муносиб деб топилган лавозимни эгаллаб туришибди. Уларнинг кишилар ташкилотчилари, халқ хўжалигининг ташкилотчилари, совет жамияти тараққиёти ҳозирги босқичида партия сиёсатини амалга оширувчилар сифатидаги роли жуда каттадир. Мамлакатимизда қийин, лекин ғоят қизиқарли иш авж олиб бормоқда.

Сизларга партия Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини кадрлар сиёсатига бағишлашга қарор қилганлигимизни маълум қилмоқчиман. Ўртоқлар, бизнинг йўлимиз мана шундай: ҳамма нарса ленинча принциплар асосида ривожланиши лозим. Кадрларнинг сиёсий ва ишчанлик фазилатларини ҳисобга олган ҳолда уларни мунтазам ўстириш ва юқори лавозимларга кўтариш асосида тажрибали ва ёш кадрлардан биргаликда фойдаланишни таъминлаш лозим.

Ҳамма кадрларимиз қўллаб-қувватлашга муҳтождирлар, албатта. Марказий Комитет ҳам, партия комитетлари ҳам уларни қўллаб-қувватлайверадилар. Лекин бу қўллаб-қувватлаш талабчанлик билан қўшиб олиб борилади. Мен буни тўғри йўл деб ҳисоблайман, чунки ишонч юксак талабчанликни истисно этмайди, балки кўзда тутади. **(Қарсаклар).**

Мана шундай муҳитдагина барча кадрлар дадил ҳаракат қиладилар, ишларни муваффақиятли олиб борадилар. Мана шундай муҳит мавжуд бўлса, бу муҳит кадрларни хатолардан, ишдаги мумкин бўлган нуқсонлардан асрайди. Бу биз учун зарур бўлган нарсадир. Шу боисдан ана шу масалани съезд ўртага қўйган янги вазифаларни ҳисобга олган ҳолда Марказий Комитет Пленумида муҳокама қилиш ҳақида ўйлаяпмиз.

Сизларда, ўртоқлар, тўпланган тажрибадан фойдаланиб, кадрлар сиёсатини муваффақиятлироқ олиб бориш учун ҳамма нарса мавжуд. Пленум бўлишини ва унинг қарорларини кутиб ўтирмаслик керак. Аксинча, кадрлар билан ишлаш даражасини анча ошириш учун Пленумга қадар кўп ишларни қилиш лозим.

Пировардида шуни айтмоқчиманки, Узоқ Шарқда меҳнаткашлар билан, раҳбар кадрлар, партия активи билан мулоқот менга кўп нарса берди. Кўп кишилар билан бу ерда очиқчасига, партиявий гаплашишга, ҳозирги пайт ва истиқбол вазифаларини, жамиятимиз ҳаёти ва партия фаолиятининг актуал проблемаларини муҳокама этишга муваффақ бўлдим.

Приморье ва Хабаровск ўлка партия ташкилотлари — мамлакатимизнинг муҳим регионларида иш олиб бораётган катта, йирик партия ташкилотларидир. Бу регионларда бугуннинг ўзидаёқ йирик вазифалар ҳал этилмоқда, эртага эса янада кенгроқ кўламдаги вазифалар ҳал этилади.

Ўртоқлар, ишларингизда, халқимиз учун, жамиятимиз учун зарур бўлган ишларингизда катта муваффақиятлар тилашга, партия кутганича ҳисса қўшасизлар, деб ишонч билдиришга рухсат этгайсиз. **(Давомли қарсаклар).**

(ТАСС).

ҚИШЛОҚ СОВЕТЛАРИНИНГ ИШИ ЯХШИЛАНСИН

Партия XXVII съезди ва КПСС Марказий Комитети 1986 йил июнь Пленуми қарорлари асосида халқ депутатлари қишлоқ, овул ва посёлка Советлари фаолиятини қайта қуриш йўллари Андижон, Нукус, Самарқанд, Тошкент ва Қаршида бўлиб ўтган зона семинар-кенгашларида муҳокама қилинди.

Агросаноат комплексини ривожлантиришда, меҳнатнинг пировард натижалари учун колхоз ва совхозлар жавобгарлигини оширишда халқ депутатлари Советларининг роли тобора ортиб бораётганлиги таъкидланди. Социалистик турмуш тарзини қарор топтириш, қонунларнинг бажарилишини, дин тўғрисидаги қонунларга риоя этилишини қаттиқ контрол қилиб бориш хусусидаги ишларни кучайтириш, текинхўрлар, давлат мулкини талон-торож қилувчилар, порахўрларга қарши қатъий кураш олиб бориш, умумтаълим мактаби ислоҳотини амалга оширишда актив иштирок этиш зарурлиги уқтирилди.

Семинар-кенгашларнинг қатнашчилари Думалоқ стол атрофида суҳбатлар ўтказдилар, бир қанча қишлоқ Советлари фаолияти билан танишдилар, иш тажрибаларини сўзлаб бердилар.

Семинар-кенгашларда: Андижонда — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси О. У. Салимов, Нукусда — Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари К. С. Саликов, Самарқандда — Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. И. Огарок, Тошкентда — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Қаршида — республика Давлат агросаноат комитети раисининг ўринбосари А. И. Икромов, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Н. Т. Туропов нутқ сўзладилар. (ЎзТАГ).

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМИ

(Боши 1-бетда).

Саноатда меҳнат унумдорлигининг ўсиши	104,5
Ишчи-хизматчилар сони	102
Ишчи-хизматчиларнинг пул билан тўланадиган ўртача иш ҳақи	102,6
Жамоат хўжалигида колхозчилар меҳнатига ҳақ тўлаш	103,5
Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти	108,6
шу жумладан алкоголь ичимликлар реализацияси ҳажмини ҳисобга олмаганда	107,9
Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳажми	107,9
Давлат, жамоат ва кооператив корхоналари ҳамда ташкилотларнинг (шу жумладан уй-жой қуриш кооперативларининг) ва колхозларнинг маблағлари ҳисобига фойдаланишга топширилган уй-жойларнинг жами саҳни	106,7

Саноат маҳсулоти 1985 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 211,6 миллион сўмлик кўпайди.

Давлат капитал маблағлари ҳисобига **ишга туширилган асосий фондлар** 537,6 миллион сўмликни ташкил этди.

Ишлаб чиқариш самарадорлиги ошди, экономикани бошқариш такомиллашди.

Моддий ресурсларнинг айрим турлари бўйича иқтисод қилинди. Бироқ айрим корхоналар ҳали ҳам энергия, ёқилғи, хом ашё ва материаллар иқтисод қилиш, иккиламчи ресурсларни ишга солиш бўйича топшириқларни тўла бажармаяптилар.

Иш жойлари аттестациядан ўтказилди. Хўжалик юритишнинг пировард натижасини яхшилашга қаратилган меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг прогрессив усулларини кенг ёйиш давом эттирилди.

Шу билан бирга маҳсулот сифатини ошириш учун бурилиш тўла таъминланмаган қатор корхона ва ташкилотлар бир маромда ишламаяпти, план-топшириқларни бажармаяпти.

I. ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш бўйича тадбирлар амалга оширилди.

Саноатда 25 та механизациялашган поток, автомат линиялар ўрнатилди, 54 та участка, цех, ишлаб чиқаришлар комплекс механизациялаштирилди ва автоматлаштирилди. 17 хил машина, асбоб-ускуна, аппарат ва приборларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди ва тайёрлаш бошланди.

Ресурсларни тежайдиган технологик жараёнларни қўллаш кенгайди.

Агросаноат комплекси тармоқларининг моддий-техника базаси ривожланди. Деҳқончилик ва чорвачиликни юритишнинг илғор системалари ва усуллари янада кенг ёйилди.

Қурилишда ишни ташкил этиш бўйича илғор технология ва самарали усуллар жорий этилди, унинг янада индустриялаштириш тадбирлари амалга оширилди. Йирик блокли қурилиш конструкциялари монтажи ва прогрессив материаллар ва конструкциялар илғор усулларини қўллаш ҳажми ўсди.

II.САНОАТ

Саноат маҳсулоти жами ҳажми ўсиши ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 5,6 процентни ташкил этди.

Маҳсулот реализация қилиш ярим йиллик плани 102 процент бажарилди. Кўпчилик муҳим маҳсулот турларини тайёрлаш топшириқлари ошириб адо этилди.

Айрим тармоқлар бўйича маълумотлар қуйидагича бўлди:

	Ишлаб чиқариш ҳажми 1986 йилнинг биринчи ярмида 1985 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Оғир саноат	106
Шу жумладан:	
машинасозлик комплекси	106
химиявий маҳсулотлар ва конструкцион материаллар ишлаб чиқариш	107
шунингдек:	
қора ва рангли металлургия	105
химия ва нефть химияси саноати	114
ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноати	106
қурилиш материаллари саноати	102
ёқилғи энергетика комплекси	105
шу жумладан:	
электр энергетика	105
ёқилғи саноати	101
енгил саноат	105
шу жумладан:	
Пахта тозалаш саноати	111
Агросаноат комплексининг озиқ-овқат саноати	104
Шу жумладан:	
озиқ-овқат саноати	104
гўшт ва сут саноати	103
балиқ саноати	130

Саноатда **меҳнат унумдорлиги** 4,5 процент ўсди. Ишлаб чиқаришни ўстиришнинг 82 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига таъминланди. Умуман саноат ва кўпгина шаҳар ва районларда меҳнат унумдорлигининг ортиши иш ҳақи ортишидан илдам борди.

Саноат маҳсулоти **таннархи** бўйича план-топшириқлар бажарилди.

Саноатни бошқариш структураси такомиллашди, бирлашма ва корхоналарнинг учдан бири янги хўжалик юритиш шароитида ишламоқда. Кўпгина корхоналарда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан шартнома мажбуриятларини бажариш даражаси ошди.

Маҳсулот реализацияси планининг **бажарилиш** ва **ўсиш суръатлари** кўрсаткичлари қуйидагича бўлди:

	1986 йилнинг биринчи ярмида 1985 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида: Маҳсулот реализацияси ярим йиллик планининг бажарилиши процент ҳисобида	Ишлаб чиқариш ҳажми	Меҳнат унумдорлиги
Шаҳарлар:			
Тошкент	102	105	104
Олмалиқ	101	106	105
Ангрен	104	108	107
Оҳангарон	101	102	106
Бекобод	103	105	107
Нариманов	102	107	106
Чирчиқ	102	111	109
Янгийўл	102	102	102
Районлар:			
Оққўрғон	98	99,2	88
Оҳангарон	86	76	77
Бекобод	108	95	96
Бўстонлиқ	102	100,9	100,4
Бўка	101	94	99,3
Ғалаба	99,3	100,4	103
Калинин	99,2	98	97
Коммунистик	103	105	108
Оржоникидзе	101	100,3	98
Паркент	103	95	93
Пискент	98	98	96
Ўрта Чирчиқ	103	109	108
Тошкент	114	85	81
Чиноз	103	137	148
Янгийўл	103	112	113

Умуман область бўйича **энг муҳим маҳсулот турларини** ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди:

	1986 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилди	1986 йилнинг биринчи ярмида 1985 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Машинасозлик комплекси		
Куч трансформаторлари — минг киловольт-ампер	3823	99
Брон кабели — минг километр	10,3	101
Компрессорлар — минг дона	5,8	100,4
Тракторлар — минг дона	13,3	101
Трактор сеялкалари — минг дона	4,1	103
Трактор культиваторлари — минг дона	12,0	104
Пахта териш машиналари — минг дона	4,5	97
Электр кўприк кранлари (махсуслари ҳам ҳисобга киради) — дона	737	101
Экскаваторлар — дона	766	97
Конструкцион материаллар ва химиявий маҳсулотлар ишлаб чиқариш		
Минерал ўғитлар (тўйимли моддалари юз процент қилиб ҳисоблаганда) — минг тонна	353,3	111
Олтингугурт кислотаси — минг тонна	708,7	110
Қоғоз — минг тонна	12,9	103
Картон — минг тонна	3,6	101
Йиғма темир-бетон конструкциялари ва буюмлари — миллион куб метр	1,3	101
Шифер — шартли миллион плита	110,1	103
Иморатбоп ғишт — миллион дона	269,9	106
Ёқилғи энергетика комплекси		
Электроэнергия — миллиард киловатт-соат	10,1	107
Халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқариш		
Нотўқима материаллар — миллион квадрат метр	2,9	91
Пайпоқлар — миллион жуфт	0,5	105
Ички трикотаж — миллион дона	7,8	124
Устки трикотаж — миллион дона	5,1	108
Пойабзал — миллион жуфт	7,8	101
Чинни-фаянс идишлари — миллион дона	12,1	103

Кўмир қазиб чиқариш, электр энергияси ҳосил қилиш пўлат, прокат, минерал ўғитлари, олтингугурт кислотаси, трактор, трактор культиваторлари, пахта териш ва бошқа қишлоқ хўжалиги машиналари, цемент ишлаб чиқариш планлари бажарилди.

Кўпгина кенг истеъмол товарлари тайёрлаш планда белгиланганидан анча ошириб бажарилди. Планга қўшимча 821 минг дона ички ва устки трикотаж, 70 минг жуфт пайпоқ, 11 минг жуфт пойабзал ва бошқа кўплаб маҳсулотлар тайёрланди.

Шу билан бирга йиғма темир-бетон, иморатбоп ғишт, ип-газлама ишлаб чиқариш планлари бажарилмади.

Саноат ишида камчиликлар ҳам бўлди. Умуман область бўйича маҳсулот реализация плани етказиб беришни ҳам ҳисобга олганда 98,7 процент бажарилди, шартномалар ва нарядлар номенклатураси бўйича 43,2 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилмади, ҳар учдан бир саноат корхонаси шартнома интизомини бузди.

Бекобод ва Чирчиқ шаҳарлари, Ғалаба, Калинин, Собир Раҳимов, Янгийўл районлари бирлашмалари ва корхоналари мажбурият бўйича маҳсулот етказиб беришда анча орқада қолдилар.

Қатор бирлашма ва корхоналар ҳамон паст сифатли, аҳоли талабига жавоб бермайдиган халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни давом эттирмоқдалар.

Саноатда меҳнатни ташкил этишнинг янги самарали усуллари секин жорий қилинмоқда. Қатор министрлик ва идораларнинг бирлашма ва корхоналари янги ишга туширилган ва реконструкция қилинган қувватларни секинлик билан ўзлаштирмоқдалар. Улар моддий ресурслар иқтисод қилиш, таннархини камайтириш, жамғарма олиш топшириқларини бажармадилар.

III. АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ

Область Давлат агросаноат комитетининг қишлоқ хўжалик корхоналари баҳорги дала ишларини уюшқоқлик билан ўтказдилар. 1986 йил ҳосили учун экилган қишлоқ хўжалиги **экинлари майдони** 356,5 минг гектарни ташкил этди. Техника ва озуқабоп экинлар: картошка, сабзавот экилган майдонлар ўтган йилга нисбатан кенгайди.

Ҳамма колхозлар, давлат хўжаликлари ва хўжаликлараро қишлоқ хўжалиги корхоналарида экинларни парвариш қилиш, хашакни ўриш ва озуқа тайёрлаш ишлари олиб борилмоқда.

Ғаллачилик хўжаликларида бошоқли дон экинлари йиғиштириб олиш, уруғни уруғ фондига топшириш ва давлатга дон сотиш ишлари давом этмоқда. Колхозлар, совхозлар ва хўжаликлараро корхоналарда маҳсулдор **қорамоллар ва паррандалар бош сони** қуйидагича бўлди:

(минг бош)

	1 июлгача: 1985 й.	1986 й.
Йирик шохли қорамол	188,3	181,8
Шу жумладан сигирлар	60,1	56,6
Чўчқалар.	170,7	191,4
Қўзи ва эчкилар	388,7	397,9
Парранда	6341,9	7046,5

(Давоми 4-бетда).

8 АВГУСТ — ЯГОНА СИЁСИЙ КУН

ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИ ҲАҚИДА КАТТА ҒАМХЎРЛИК

«ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ ТОВАРЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ВА ХИЗМАТ СОҲАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ КОМПЛЕКС ПРОГРАММАСИНИ АМАЛГА ОШИРИШ — УМУМХАЛҚ ИШИДИР». НАВБАТДАГИ ЯГОНА СИЁСИЙ КУН ШУ ТЕМАГА БАҒИШЛАНАДИ

СИЁСИЙ ДОКЛАДЧИЛАРГА ЁРДАМ

ХАЛҚ фаровонлигини ошириш социализм ва коммунизм қуриш назарияси ва практикасининг марказий проблемасидир. Халқ фаровонлигида мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг барча асосий жараёнлари мужассамланган кўринишда акс этади. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев партия XXVII съездида таъкидлаганидек, ҳамма нарса инсон учун, инсоннинг бахт-саодати учун деган программ қоида тўхтовсиз янада чуқурроқ ва аниқроқ мазмун билан бойиб бориши керак.

Халқ фаровонлигини оғишмай ошириш СССРда социалистик қурилишнинг барча босқичларида Коммунистик партия ва Совет давлатининг диққат марказида бўлди. Фақатгина 1960—1985 йилларда мамлакатнинг миллий даромади — социалистик ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва халқ фаровонлигини ўстиришнинг ягона манбаи — 3,8 баравар ошди, саноат маҳсулоти ҳажми 4,8 баравар, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳажми 1,8 баравар, аҳоли жон бошига реал даромадлар 2,5 баравар, аҳоли жон бошига ижтимоий истеъмол фондлари маблағларидан тўловлар ва имтиёзлар 4,2 баравар кўпайди. Шу давр мобайнида 2 миллиард 607 миллион квадрат метр саҳнли уй-жойлар ёки 54 миллионта квартира қурилди. Ҳозирги вақтда шаҳар аҳолисининг 80 проценти айрим квартираларда яшамоқда.

Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда озиқ-овқат маҳсулотлари истеъмол қилиш йилдан-йилга ортиб бормоқда. Масалан, ҳар бир совет кишиси 1985 йилда истеъмол қилган гўшт ва гўшт маҳсулотлари 60,7 килограммни ташкил этди. 1960 йилда эса бу кўрсаткич 39,5 килограмм эди. Шу йиллар мобайнида сут ва сут маҳсулотлари истеъмол қилиш 240 килограммдан 319 килограммга, сабзавот ва полиз маҳсулотлари истеъмол қилиш 70 килограммдан 102 килограммга, мевалар истеъмол қилиш 22 килограммдан 45 килограммга етди.

Мамлакатимизда меҳнаткашларнинг реал даромадлари йил сайин ошиб бормоқда. Ўн биринчи беш йиллик йилларида Ўзбекистон меҳнаткашларининг реал даромадлари аҳоли жон бошига ҳисоблаганда олти процент ортди. Ишчи ва хизматчиларнинг ойлик ўртача иш ҳақи беш процент кўпайди ва 163,3 сўмга, колхозчилар меҳнатига ҳақ тўлаш эса 130,1 сўмга етди. Ижтимоий истеъмол фондларидан тўловлар ва имтиёзлар 31 процент ошди ва аҳоли жон бошига ҳисоблаганда 1985 йилда 355 сўмга етди. Беш йиллик мобайнида 440,5 минг квартира қурилди. Бунинг натижасида 3 миллиондан ортиқ киши ўзининг уй-жой шароитларини яхшилади.

Истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан ўсди. Агар саноатнинг товар маҳсулоти умуман беш йил давомида 26 процент кўпайган бўлса, истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш 34 процент ошди. Шу йиллар давомида давлат ва кооператив чакана савдосининг товар обороти 27 процент ортди, унинг мутлақ ортиши 3 миллиард сўмликдан кўпроқни ташкил этди. Хизмат кўрсатиш соҳаларининг моддий-техника базаси мустаҳкамланди, республика аҳолисига жон бошига ҳисоблаганда кўрсатилаётган маиший хизмат ҳажми 40 процент ортди. Ҳозирги вақтда 24,1 сўмлик ёки 1970 йилдагига нисбатан деярли уч баравар кўп хизмат реализация қилинмоқда.

Шунга қарамай республика иқтисодий тараққиёти суръатларининг секинлашиши, ишлаб чиқариш ва фан-техника потенциалидан тўла фойдаланмаслик ва бошқа қатор сабаблар оқибатида кўпгина корхоналар халқ истеъмоли товарлари тайёрлаш топшириқларини бажармаяптилар. Тошкент областидаги мавжуд саноат корхоналари ва бирлашмаларининг 81 проценти кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқармоқда. Ўн биринчи беш йиллик йилларида 11 миллиард сўмлик халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарилди, бу беш йиллик планда белгиланганидан 66 миллион сўмлик кўпдир. Умуман область бўйича иш ҳақи фондининг ҳар бир сўми ҳисобига 33 тийинлик товарлар тайёрланмоқда.

Тайёрланаётган товарларнинг ассортименти кенгайиб, фақатгина 1985 йилда бундай буюмларнинг 189 та янги тури ўзлаштирилди. Ҳозирги вақтда савдо тармоқларига етказиб берилаётган маданий-маиший ва рўзғор буюмларининг тўртдан уч қисми оғир саноат тармоқлари корхоналари ва бирлашмалари улушига тўғри келмоқда.

Оғир саноатнинг амалда барча йирик корхоналари халқ учун товарлар ишлаб чиқаришга жалб этилган. Бундай корхоналар, бирлашмаларда ихтисослашган цехлар ва участкалар, конструкторлик бюролари ва группалари ташкил этилди. Чирчиқ трансформатор, «Узбекхиммаш», Бекобод металлургия заводи ва бошқа корхоналар шулар жумласидандир.

Тошкент шаҳар корхоналари ҳам халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва тезлаштиришга муайян ҳисса қўшмоқдалар. Ўн иккинчи беш йиллик бошига келиб Тошкент шаҳридаги 163 корхона кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқарди, улардан 107 корхона бундай буюмлар ишлаб чиқаришга ихтисослашмаган. Ўн биринчи беш йилликда истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш 25,6 процент кўпайди.

1981—1985 йилларда шаҳардаги 19 та корхонада халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш бўйича янги қувватлар қурилди ва ишга туширилди. Оғир саноат тармоқларининг 14 корхона ва бирлашмасида шундай буюмлар ишлаб чиқарувчи цехлар ва участкалар ташкил этилди.

Кўриниб турибтики, кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш юзасидан муайян ишлар қилинган. Бироқ Тошкент областидаги машинасозлик корхоналарининг бундай буюмлар ишлаб чиқаришга қўшаётган улушлари етарли бўлмаяпти. Масалан, Трактор ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги министрлиги корхоналарида у 4,1 процентни, автомобиль саноати министрлиги корхоналарида 4,8 процентни, химия ва нефть машинасозлиги министрлиги корхоналарида 5,7 процентни, химия саноати министрлиги қорхоналарида 3,6, Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги министрлиги корхоналарида бор-йўғи 1,5 процентни ташкил этмоқда.

Бу министрликларнинг бирлашмалари ва корхоналари асосий ишлаб чиқариш чиқитларидан етарли фойдаланмаяптилар, халқ истеъмоли товарлари тайёрлаш учун қўшимча хом ашё манбаларини аниқлаш билан шуғулланмаяптилар, тайёрланаётган буюмлар ассортиментини секинлик билан янгиламоқдалар. Харидорбоп товарларнинг етишмаслиги чакана товар обороти план топшириқларининг бажарилишига салбий таъсир кўрсатмоқда. Областимиздаги савдо корхоналарининг ҳар иккитасидан биттаси товар обороти планини уддаламади. Бунинг оқибатида аҳолининг товарлар ва хизматнинг айрим турларига бўлган эҳтиёжи тўла қондирилмаяпти. Айни вақтда савдо корхоналари ва ташкилотлари харидорлар эҳтиёжини етарли ўрганмаяптилар, хизмат кўрсатишнинг прогрессив усул ва формаларини суст жорий қилишяпти, саноат билан лозим ҳамкорликни йўлга қўйишмаган. Маиший хизмат кўрсатиш тармоқлари иши ҳам давр талабларига жавоб бермайди. Айниқса, қишлоқ аҳолисига қониқарсиз хизмат кўрсатилмоқда. Республика аҳолиси жон бошига хизмат кўрсатиш бўйича мамлакатда ўн учинчи ўринда турипти.

Аҳоли истеъмол бюджетининг ҳозирги вақтда таркиб топган структураси давр талабларига жавоб бермаяпти. Бунда маданий-маиший, хўжалик товарларини харид қилиш ва хизматларга ҳақ тўлаш учун ҳаражатлар арзимаган улушни ташкил этмоқда. Муомаладаги нақд пулнинг анчагина қисми ҳамон республика аҳолиси қўлида ётипти ва муомаладан четда қолмоқда. Шуларнинг ҳаммаси, яъни меҳнаткашларнинг ортиб бораётган эҳтиёжлари ва пул даромадларининг кўпайиши истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантиришни планлаштириш ва бошқаришни қайта қуришни талаб этмоқда. Социалистик экономика имкониятларидан халқ фаровонлигини муттасил ошириш, социалистик турмуш тарзини такомиллаштириш учун янада самаралироқ фойдаланиш зарур.

«Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни ва хизмат кўрсатиш соҳаларини 1986—2000 йилларда ривожлантиришнинг комплекс Программаси» кўп жиҳатдан ана шу вазифанинг ҳал қилинишига ёрдам бериши керак. Бундай программа биринчи марта ишлаб чиқилди ва у меҳнаткашларнинг ўсиб бораётган эҳтиёжларини таъминлашда бурилиш ясаши лозим. Аҳоли учун товарлар ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш тармоқлари, биринчидан фан-техника тараққиёти ютуқларидан фойдаланишга асосланиши даркор. Бу уларнинг сифатини янги даражага кўтариш, ассортиментини анча кенгайтириш имконини беради. Иккинчидан, товарлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва барча хизмат кўрсатиш тармоқларини жадал ривожлантириш аҳоли пул даромадлари ортиши билан мувофиқлаштирилган ва барча социал табақалар эҳтиёжларини, табиий иқлим ва миллий хусусиятларни ҳисобга олиши зарур.

Программани амалга ошириш бевосита оқилона эҳтиёжларни шакллантириш, социалистик турмуш ва дам олиш маданиятига ўргатиш, бўш вақтдан тўлақонли фойдаланиш учун шароитлар яратиш бўйича аниқ мақсадни кўзлаб ва амалий иш олиб бориш билан бевосита боғлангандир.

Тошкент области бўйича 1986—2000 йилларда халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантириш комплекс программаси ҳам тузилди. Унда халқ истеъмоли товарларининг хилини янада кўпайтириш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантиришни таъминлаш назарда тутилади. Программада 1990 йилга келиб областда халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни 3,0 миллиард сўмликка, 2000 йилда эса уларни янада кўпайтириш назарда тутилган.

Узоқ муддатга мўлжалланган бу программани амалга оширишда енгил саноат етакчи ўринни эгаллайди. У 1990 йилга келиб халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни областда 1,77 миллиард сўмликка етказиши керак. Ўн иккинчи беш йилликда сифати яхшиланган янги товарларни тайёрлаш 1,3 баравар кўпаяди. 1990 йилга келиб ип газламалар ишлаб чиқариш 280 миллион квадрат метрни ташкил этади ёки 1,3 баравар кўпаяди, трикотаж буюмлари тайёрлаш 28 миллион донага етказилади ёки 1,45 баравар, шу жумладан болаларнинг ички трикотажи 1,8 баравар кўпайтирилади. Тикувчилик буюмлари ишлаб чиқаришни 1990 йилда 296—300 миллион сўмлик ҳажмга етказиш ёки 1,2 баравар кўпайтириш назарда тутилади. Шу беш йиллик охиригача пойабзал ишлаб чиқариш 22 миллион жуфтга етказилади ёки 1,35 баравар оширилади. Мебель ишлаб чиқариш 1990 йилда 148 миллион сўмликни ташкил этади.

Регионал хусусиятларни ҳисобга олиб маҳаллий саноатни янада ривожлантириш ва унинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш бўйича тадбирларни амалга ошириш назарда тутилади. Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни 1990 йилга келиб 1,3—1,4 баравар, шу жумладан, маҳаллий хом ашёдан 1,5 баравар, 2000 йилга келиб эса бундан ҳам кўпайтириш мўлжалланади. Шу мақсадларда маҳаллий хом ашё ва саноат ҳамда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг яроқли чиқитлари максимал фойдаланиладиган бўлади. Ғазалкент шаҳрида ҳар йили 5 миллион сўмлик маданий-маиший товарлар ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган фабрика қурилиши, Товоқсой рўзғор химияси фабрикасини, СССР 50 йиллиги номли металл ишлаш ишлаб чиқариш бирлашмасини реконструкция қилиш ва кенгайтириш планлаштирилган. Бунинг учун 10 миллион сўмлик ҳажмида капитал маблағ ажратилади.

Бу тадбирларни амалга ошириш кичик ва ўртача шаҳарлар ҳамда қишлоқ районлари марказларининг ишлаб чиқариш кучларини ривожлантиришни тезлаштириш, аҳолининг иш билан бандлигини оширишга ёрдам беради. Меҳнатнинг касаначилик шаклларини кенгайтириш ва такомиллаштириш назарда тутилади. Касаначилар сони 1990 йилга келиб икки баравар кўпаяди ва 3 минг кишигача етади.

Ўн иккинчи беш йилликда маиший хизмат соҳалари ходимлари олдига хизмат ҳажмини 1,3—1,4 баравар кўпайтириш, унинг моддий-техника базасини янада ривожлантиришни таъминлаш вазифаси қўйилган.

Комплекс программада савдони ривожлантиришга катта ўрин берилган. Чакана савдо тармоқларини ихтисослаштириш, ихтисослашган магазинлар, универмаглар ва савдо марказларини ривожлантириш давом этади. Савдонинг ўз-ўзига хизмат шаклини такомиллаштириш йўли билан аҳолига хизмат кўрсатиш маданияти оширилади. Бунда олдиндан буюртмалар қабул қилиш, посилка савдоси кенгайтирилади.

Умумий овқатланиш янада ривожланади. Бу тармоқда озиқ-овқат саноати тармоқлари билан кооперация негизида маҳсулот ишлаб чиқаришнинг индустриал технологиясини жорий этиш, масаллиқларни етказиб бериш бўйича корхоналар яратиш, улар томонидан умумий овқатланиш корхоналарини марказлашган усулда таъминлаш мўлжалланмоқда. Комплекс программада — шаҳар пассажир транспорти барча турларининг хизмат сифатини оширишга қаратилган кенг кўламли тадбирлар белгиланган. Тошкент метрополитени линияси узайтирилади.

Алоқа, туристик-экскурсия корхоналари, маданий-оқартув, физкультура-спорт, санаторий-курорт, соғломлаштириш, хўжалик ҳисобидаги даволаш-профилактика тармоқлари хизмати сезиларли даражада ортади.

Комплекс программани амалга ошириш экономикамизни, ижтимоий ишлаб чиқаришни янада юксалтириш, муҳим социал-иқтисодий вазифаларни ҳал қилиш манфаатлари йўлида мавжуд бўлган бой имкониятлардан самарали фойдаланишга ёрдам беради. Сифатли товарлар ишлаб чиқаришни ва хизмат кўрсатиш тармоқларини ҳар томонлама ривожлантириш инсон ҳақидаги унинг эҳтиёжларини тўла қондириш ҳақидаги ғамхўрликдир. Шунинг учун ҳам бу иш доим партия, совет, касаба союз ташкилотларининг диққат марказида турмоғи лозим.

Докладчилар ҳар бир шаҳар, ҳар бир район, халқ хўжалигининг ҳар бир тармоғи, барча меҳнат коллективлари Комплекс программани амалга оширишга ҳисса қўшиши лозимлигини алоҳида таъкидлашлари керак, барча даражаларда бу программанинг бажарила бориши устидан доимий назоратни таъминлаш муҳимдир. Оғир саноат тармоғи барча корхоналарни кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқаришга жалб этиши, енгил ва озиқ-овқат саноати учун юксак сифатли материаллар ва асбоб-ускуналар тайёрлашни таъминлаши лозим. Ҳамма жойда товарлар сифатини ошириш учун курашни авж олдириш зарур. Чунки КПСС XXVII съездида таъкидланганидек, бугунги кунда сифатни яхшиламай фан-техника тараққиётини жадаллаштириш мумкин эмас.

Аҳолига хизмат кўрсатувчи корхоналар ва ташкилотлар тармоғини турар-жойларга, иш ва ўқув жойларига иложи борича яқинроқ жойлаштириш жуда муҳимдир. Бу корхоналарнинг иш режими истеъмолчилар учун ниҳоятда қулай бўлиши даркор.

Аҳолини товарлар ва хизматлар билан таъминлаш, биринчи навбатда маҳаллий ресурслардан фойдаланиш учун жавобгарлик кадрлар зиммасига юклатилади. Демак, бу тармоқларни юксак малакали кадрлар билан мустаҳкамлаш, уларнинг меҳнат қилишлари ва яшашлари учун қулай шароитлар яратиб берилиши, улар учун кўпроқ уй-жойлар, маданият муассасалари, болалар боғчалари қуриш, ғоявий-тарбиявий ишни яхшилаш лозим. Маҳаллий Советлар қолоқ участкаларга кўпроқ эътибор беришлари, бунда, айниқса, маиший хизматни ривожлантириш бўйича юзага келган ва етилган масалаларни, жумладан, транспорт воситалари, рўзғор машиналари, приборлар, радиоприёмниклар ремонтига, кир ювиш хоналари ва химиявий усул билан тозалаш ташкилотлари ишига эътиборни кучайтиришлари, кишилар учун керак бўлган турли хизматларни кенгайтиришлари керак.

Бошланғич партия ташкилотларининг коллективларни юксак сифатли халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантириш учун мавжуд резерв ва имкониятлардан тўлароқ фойдаланишга сафарбар этишдаги роли ва жанговарлигини ошириш керак.

КОМПЛЕКС программа ҳар бир совет оиласининг ҳаётий муҳим манфаатларини акс эттиради, аҳоли эҳтиёжининг янги, сифат жиҳатдан юксак даражада қаноатлантирилишини назарда тутади. Бу программа Коммунистик партия ва Совет давлатининг мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришни жадаллаштиришга қаратилган барча куч-ғайратлари пировард натижада халқнинг фаровонлигини оғишмай ошириш, совет кишилари турмушининг барча томонларини яхшилаш, шахснинг гармоник камол топиши қулай шароитларни яратишга қаратилганлигини яна бир бор ёрқин тасдиқлайди.

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМИ

(Боши 1-, 3-бетларда).

Ярим йилликда қишлоқ хўжалиги корхоналарида сут ва тухум етиштириш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан анча ўсди.

Барча категориядаги хўжаликларда **давлат томонидан чорвачилик маҳсулотлари харид қилиш** қуйидагича бўлди:

	Биринчи ярим йилликда		
	1985 й.	1986 й.	1986 йил 1985 йилга нисбатан процент ҳисобида
Қорамол ва парранда (тирик вазнда) — минг тонна	26,1	26,5	101,5
сут — минг тонна	71,3	73,0	102,4
тухум — миллион дона	170,1	197,7	116,2
жун — тоза толага айлантирганда — тонна	703,0	831,0	118,1

Умуман областда қорамол ва парранда харид қилиш ярим йиллик планни Янгийўл районидан ташқари барча районлар бажарди; Оққўрғон, Ғалаба, Чиноз ва Янгийўл районларидан ташқари барча районлар сут харид қилиш ярим йилликни бажарди. Агросаноат комплексининг **қайта ишлаш тармоқлари ходимлари** белгиланган асосий маҳсулот тайёрлаш планлаштирилган ҳажмини бажарилишини асосан таъминладилар:

	1986 йилнинг биринчи ярмида етиштирилди	1986 йилнинг биринчи ярмида 1985 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Пахта — тола минг тонна	79,7	107
Гўшт (саноатда ишлаб чиқарилгани) минг тонна	33,8	97
Колбаса маҳсулотлари — минг тонна	17,1	103
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулотларини сутга айлантириб ҳисоблаганда — минг тонна	99,7	109
Ўсимлик мойи — минг тонна	26,8	95
Кондитер маҳсулотлари — минг тонна	44,7	107
Консервалар — шартли миллион банка	40,5	113
Алкоголсиз ичимликлар — миллион декалитр	4,3	127
Минерал сув — миллион ярим литр	62,6	187

Ликер, арақ ва виночилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг қисқариши давом этмоқда.

678 гектар янги суғориладиган ер фойдаланишга қабул қилинди, мавжуд 1983 гектар суғориладиган ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланди. Мавжуд 1887 гектар майдондаги суғориладиган ер капитал текисланди.

Областнинг қатор колхоз ва совхозларида айрим чорвачилик маҳсулотларини давлатга сотиш ярим йиллик плани бажарилмади. Ҳашакнинг ўз вақтида ўриб олиниши, тайёрланаётган озуқанинг сифатини яхшилаш бўйича зарур тадбирлар кўрилмаяпти. Қишлоқ хўжалигига ажратилаётган моддий ресурслардан ҳар доим ҳам самарали фойдаланилмаяпти, минерал ўғитлар сақлаш, ташиш ва тупроққа солишда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини йиғиб-териб олишда исроф бўлишига йўл қўйилмоқда. Қайта ишлаш тармоқларининг айрим ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарида паст сифатли маҳсулот тайёрланмоқда.

IV. ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Ўрта Осиё темирйўлининг Тошкент бўлинмаси халқ хўжалик юкларини ортиш бўйича ярим йиллик планни бажарди. Ҳаракатдаги составлардан фойдаланиш кўрсаткичлари бирмунча яхшиланди: вагонларга статистик юк ортиш, юк ташишда, участка тезлиги локомотивларнинг ўртача суткалик йўл босиши, вагон ва локомотивларнинг ўртача суткалик унумдорлиги бўйича ярим йиллик топшириқ ошириб адо этилди. Шох йўлларда вагонларнинг нормадагидан ортиқча туриб қолиш ҳоллари давом этмоқда.

Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспортида пассажирлар ташиш, юк обороти ва пассажир обороти, енгил таксиларнинг пуллик қатнови бўйича планлар бажарилмади. Айни вақтда юк ташиш плани бажарилди. Автомобиль транспортининг ҳаракатдаги составдан фойдаланишда автомобилларнинг ремонтда ва ремонтни кутиб туришида нормативдагидан ортиқча бекор туришига, шунингдек соф ҳолатда бекор туришига йўл қўйилди. **Ҳаво транспорти** пассажир ташиш ва юк обороти, пассажир ташиш бўйича январь-июнь ойи планини ошириб бажарди. 1986 йилнинг биринчи ярим йилида 1,6 миллион йўловчи ташилди.

Алоқа корхоналарида (почта, телеграф, телефон, радио) даромад олиш плани бажарилди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан даромад олиш 6 процент ошди.

Шу билан бирга бу корхоналар томонидан аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини янада яхшилаш талаб этилмоқда.

V. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Давлат капитал маблағлари ҳисобига **асосий фондларни** фойдаланишга топшириш 537,6 миллион сўмни ташкил этди. Янги Ангрен ГРЭСининг иккинчи энергоблоки ва Тошкентдаги ҳажмли-блок уйсозлик экспериментал заводи ишга туширилди. Тошкент трактор заводида, Олмалиқ кон-металлургия комбинатида, Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасида ва трансформатор заводида қувватлар фойдаланишга топширилди. 664,0 миллион сўмлик давлат **капитал маблағлари** ўзлаштирилди ёки бу ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 42,5 миллион сўмлик кўпдир. Мавжуд корхоналарни реконструкция қилиш ва техника билан қайта ускуналашга сарфланган капитал маблағ салкам 100 миллион сўмликни ташкил этди ва ёки у ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 2,6 процент кўпайди.

Давлатга қурилиш-монтаж ташкилотлари томонидан ўз кучлари билан бажарилган пудрат ишлари ҳажми 11 процентга ортди.

Қурилишда катта камчиликлар бор. Асосий фондлар ва қатор ишлаб чиқариш қувватларини фойдаланишга топшириш планлари бажарилмади.

Бир вақтнинг ўзида қурилаётган объектлар сони кўплигича қолмоқда, ишга тушириладиган объектларда моддий техника ресурслари жамланмаган. Бу объектларни ишга тушириш плани бажарилмаганлигининг энг асосий сабабларидандир.

Қатор бинокорлик ташкилотлари меҳнат унумдорлиги ва молиявий якунлар бўйича планни бажармаяптилар.

VI. ХАЛҚ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШ

Биринчи ярим йилликда экономикани юксалтириш негизида КПСС XXVII съездида қабул қилинган социал ривожлантириш ва халқ фаровонлигини юксалтириш программасини амалга ошириш бошланди халқ хўжалигида меҳнат шароитлари, хусусиятлари ва мазмунини яхшилаш, малакасиз меҳнатни қўлланишни қисқартириш юзасидан тадбирлар амалга оширилди.

Аҳолининг даромадлари ўсди. Халқ хўжалигидаги ишчилар ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 175 сўмни ташкил этди. Колхозчилар меҳнатига ҳақ тўлаш 3,5 процент ортди.

Илмий-тадқиқот, конструкторлик, технологик ташкилотлар ва саноат корхоналари ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашни янги шароитларга ўтказиш бошланди. Саноат бирлашмалари, корхоналари, ташкилотларидаги мастерлар иш ҳақларига қўшимча ҳақ олдилар. Енгил саноатнинг айрим касб эгаси бўлган ишчиларнинг тариф ставкаси ошди. Тикувчилик, пойабзал саноатида тунги вақтда ишлаганлиги учун қўшимча ҳақ тўлаш кўпайтирилди ва узоқ муддат ишлаганлиги учун мукофотлаш таъсис этилди. Шунингдек, айрим бошқа категориядаги ходимлар меҳнатига ҳақ тўлаш ошди. Бу тадбирлар меҳнат коллективлари томонидан ишлаб топилган маблағлар ҳисобига амалга оширилмоқда.

Муддатли хизматдаги ҳарбий хизматчиларнинг болаларига тўланадиган ойлик нафақа миқдори кўпайтирилди. Шунингдек, ижтимоий истеъмол фондлари ҳисобидан аҳолига тўловлар ва имтиёзларни кўпайтириш тадбирлари ва бошқа тадбирлар ҳам амалга оширилди.

Давлат ва кооператив савдоси **чакана товар обороти** 2,0 миллиард сўмни ташкил этди ва 1985 йилнинг биринчи ярмига нисбатан солиштирма нархларда 0,1 миллиард сўм кўпайди. Чакана товар обороти плани бажарилди.

Аҳолининг истеъмол маҳсулотлари ва кўпгина ноозиқ-овқат товарларига бўлган эҳтиёжи бирмунча яхшиланди. Шу билан бирга алкоголь ичимликлари реализациясининг қисқариши давом этди. Биринчи ярим йилликда ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан алкоголь ичимликлар сотиш 46 процент камайди ва аҳолининг уларни харид қилиш учун сарфлайдиган харажатлари 0,1 миллиард сўмга камайди.

Халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ва хизмат соҳаларини ривожлантириш комплекс программасига мувофиқ аҳолига пулли хизмат кўрсатишни кенгайтириш бўйича чоралар кўрилмоқда. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳажми биринчи ярим йилликда 7,19 процентга, шу жумладан қишлоқ жойларида 8,5 процент ўсди. Шу билан бирга маиший хизмат кўрсатиш ярим йиллик плани бажарилмади. Товар обороти ва хизмат кўрсатиш кўпайганига қарамай аҳолининг айрим товарлар ва хизматга нисбатан ошиб бораётган эҳтиёжи тўла қондирилмади, кўпгина товарлар ва хизматларнинг сифати эҳтиёждан орқада қолмоқда.

Социал-маданий соҳанинг моддий техника базаси мустаҳкамланди.

Турар-жой қурилиши миқёслари кенгайди. Давлат, жамоат ва кооператив корхоналари ва ташкилотлари, турар-жой қурилиш кооперативини қўшганда, шунингдек колхозларни ҳам ҳисобга олганда умумий майдони 629 минг квадрат метр турар-жойлар фойдаланишга топширилди. Бу эса ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 39 минг квадрат метр кўпдир. Аҳолининг маблағлари ҳисобига ва давлат кредити ёрдами билан анча кўп турар-жойлар қурилди.

8 минг ўринли умумий таълим мактаблари, 3 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари, 200 беморга мўлжалланган шифохона, 1 сменада 500 кишини қабул қила оладиган амбулатория-поликлиника муассасалари ва бошқа социал-маданий хизмат кўрсатувчи объектлар фойдаланишга топширилди.

Давлат маблағлари ҳисобига мактабгача тарбия муассасалари, шифохона ва поликлиникаларни фойдаланишга топшириш бўйича ярим йиллик план бажарилмади. Ишга тушириладиган ҳамма умумий таълим мактаблари биринчи июлга қадар фойдаланишга топширилмади.

Шаҳарлар атмосфера ҳавосини ифлосланишини, ифлосланган оқава сувларни сув насосларига оқизиб юбориш юзасидан, сувдан қайта ва изчил фойдаланиш ҳажмини кўпайтириш юзасидан чоралар амалга оширилди.

Халқ маорифи системаси такомиллашмоқда. 65 минг нафардан ортиқ йигит ва қиз ўрта маълумот олди. Халқ хўжалигининг турли тармоқлари учун 51 минг: шу жумладан 27 минг олий маълумотли, 24 минг ўрта махсус маълумотли мутахассис тайёрланди.

1986 йилнинг биринчи июлида Тошкент области ва Тошкент шаҳри **аҳолиси сони** 4170,9 минг кишини ташкил этди.

* * *

Пойтахт область ва Тошкент шаҳри меҳнат коллективлари КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленуми қабул қилган Совет Иттифоқи меҳнаткашларига Мурожаатномасига жавобан ўн иккинчи беш йиллик планларини тўла ва ошириб бажариш учун умумхалқ мусобақасини янада кенг авж олдириб юбордилар, ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи йилини муваффақиятли якунлашга астойдил интилмоқдалар.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ
ТОШКЕНТ ШАҲАР СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ

Спорт

ФУТБОЛ

«БИНОКОР» ФИНАЛДА

Футбол бўйича физкультура коллективлари ўртасида республика кубоги учун даъвогарлик қилаётган Қибрайнинг «Бинокор» футболчилари ярим финалда Қўқоннинг «Буревестник» коллективини 2:1 ҳисобида мағлубиятга учратиб, финалда қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар. Тошкентнинг 3-таксомотор парки футболчилари ҳам финалда қатнашишади. Автопарк командаси сафарда Сурхондарёнинг «Олтинсой» футболчилари билан бўлган кескин курашда 3:2 ҳисобида ғалабага эришди.

Шундай қилиб 9 августда Тошкентнинг 3-автопарк ва Қибрайнинг «Бинокор» футболчилари ҳал қилувчи ўйинда учрашадиган бўлишди.

НИҲОЯТ, ҒАЛАБА

«Пахтакор» чемпионатнинг навбатдаги тур ўйинини ўз майдонида Ростов-Доннинг Армия спорт клуби билан ўтказиб, 3:0 ҳисобида ғолиб келди. Тўпларни С. Бауэр (2 та) ва Э. Гэслар киритди.

МУВАФФАҚИЯТСИЗ САФАР

Иккинчи лига еттинчи зона қатнашчилари дам олиш куни иккинчи давранинг иккинчи тур учрашувларини ўтказдилар. Фарғонанинг «Нефтяник» коллективи «Олой» футболчиларини қабул қилиб 4:0 ҳисобида устун келди ва 30 очко билан якка пешқадамлик қилмоқда. «Соҳибкор» футболчилари сафарда «Косонсойчи» меҳмони бўлиб, 1:3 ҳисобида енгилишди. Ангреннинг «Шахтёр» командаси ҳам шу турда мағлубиятга учради. Кончилар «Хоразм»га 1:2 ҳисобида ютқазишди.

Самарқанднинг «Динамо» командаси иккинчи, «Автомобилист» футболчилари учинчи, «Соҳибкор» командаси тўртинчи ўринда бормоқда.

1987 ЙИЛ УЧУН ОБУНА БОШЛАНДИ

«Тошкент ҳақиқати»га ёзилинг!

Иттифоқимизнинг ҳамма жойларидаги каби республикамизда, жумладан областимизда ҳам 1987 йил учун газета ва журналларга обуна бошланди.

«Тошкент ҳақиқати» газетасига ҳам обуна бўлишни унутманг.

Бунинг учун «Союзпечать» агентликларига ёки иш жойингиздаги, ўқув юрти ва турар-жойингиздаги жамоатчи матбуот тарқатувчиларга мурожаат қилишингиз мумкин. Улар сизни келаси йил матбуот учун обуна қилиб қўйишади. 1 ноябрдан обуна бўлганларга эса газета 1987 йил февралидан бошлаб етказиб берилади.

«Тошкент ҳақиқати»га обуна исталган муддат учун чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Газетанинг ОБУНА БАҲОСИ: 1 йилга — 6 сўм 60 тийин.

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

ТИНЧЛИК ЭСТАФЕТАСИ — ТЕРЕСПОЛДА

ВАРШАВА. Польша чегарасидаги Тересполь шаҳрининг аҳолиси «Студентлар тинчлик эстафетаси-86»ни нон-туз билан кутиб олди. Эстафета қатнашчиларининг маршрути иккинчи жаҳон уруши чоғида Европани озод этиш учун қаттиқ жанглар олиб борилган жойлардан ўтади. Халқаро тинчлик йили доирасида ўтказилаётган тинчлик эстафетасини Москва пўлат ва қотишмалар институтининг, Краков кончилик-металлургия академиясининг, Кошице шаҳридаги олий техника мактабининг, Фрайбергдаги кончилик саноати академиясининг студентлари кўтариб бормоқдалар.

(ТАСС).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

□ КОБУЛ. Кобул вилоятининг Пағмон уездида АДР қуролли кучлари аксилинқилобчилар тўдасини тор-мор келтирди. Босмачилардан артиллерия ва ракета қуроллари, олисдан туриб портлатиш қурилмалари, ўқ-дори ўлжа олинди.

□ ПАРИЖ. Франция матбуоти 1988 йилда бўладиган Совет — Франция космик учишини кенг кўламда шарҳламоқда. Шу учишга тайёргарликда Франциянинг биринчи космонавти Жан Лу Кретьен билан унинг дублери Мишель Тонини қатнашадилар. Ж. Кретьен 1982 йилда совет космонавтлари билан «Союз Т-6» кемасида учганди. Французлар совет «Мир» орбитал станциясида узоқ ишлашга тайёргарлик кўрмоқдалар, деб таъкидлайди «Юманите». «Монд» газетасининг фикрича, Франция космонавтлари орттирадиган тажрибалар Франция мўлжаллаган «Гермес» космик кемасини яратиш программаси доирасида ўтказиладиган тадқиқотлар учун зарурдир. Бу кемани 1995 йилда учириш мўлжалланади.

□ НЬЮ-ЙОРК. Америкада чиқадиган «Африка рипорт» журналининг хабар беришича, Оқ уй аппарати «АҚШ марказий разведка бошқармаси Эфиопия ҳукуматига қарши чиқаётган исёнчиларга мадад беришни кўзловчи операцияларни қай тарзда кенгайтириш лозим»лиги масаласи хусусида хуфёна бир қанча тадқиқотлар тайёрлаган.

(ТАСС).

□ ЛОНДОН. «Ядро қуроли ман қилинсин!» Англиядаги урушга қарши оммавий «Фриз» ташкилоти қуролсизланиш учун ўзининг янги кураш кампаниясини шундай бошлади. Суратда: Трафальгар майдонида тинчлик учун курашчиларнинг плакатга ёзилган дастлабки имзолари.

Л. Пахомова фотоси.

(ТАСС).

ВАННАДА — БЎҒМА ИЛОН

БЕРН. Швейцариядаги Базель шаҳрида яшайдиган аёл ўз квартирасида дуч келган ҳодиса камдан-кам рўй беради. У эрталаб ваннахонага кирса, ...икки метрли илон турибди. Хушидан айрилаёзган аёл ёрдам сўраб полицияга югурди. Илон билан «муомала» қилишда тажрибаси бўлган полициячи ваннадан... бўғма илонни ушлаб чиқди.

Маълум бўлишича, бу илон юқори қаватдаги қўшниники бўлиб, террариум қуриш учун етарли жойи бўлмаганлигидан илонни туалетхонада сақлаган экан. Илон канализация қувури орқали пастки қаватга тушган бўлиши мумкин.

(ТАСС).

МЕҲНАТСИЗ ДАРОМАДЛАР ЙЎЛИГА ҒОВ СОЛАЙЛИК

«Қарға қарғанинг кўзини чўқимайди...»

Слесарь Б. Чубаров билан мастер В. Поповнинг ҳаётида жуда кўп катта-кичик қувончлар бўлган. Лекин бу шодиёналиклар Олмалиқ кон-металлургия комбинатидаги ишларидан эмас, балки тамомила бошқа нарсалардан келарди. Фотоаппарат кассетасини ўмариб кетишса — озроқ, кондиционерни олиб кетишса — кўпроқ суюнишарди. Аввал бошда гайка ключлари, омбир, парма каби майда нарсаларни ташиб туришди. Кейинчалик иштаҳалари очилиб кетиб, комбинатдан дам пўстин, дам телефон аппаратлари, дам қути-қути радиолампалар йўқолиб турадиган бўлди.

Хуллас, тергов органлари ҳисоблаб кўришса, Чубаров корхонадан 5 минг сўмлик, Попов эса бир ярим минг сўмлик ҳар хил мол-мулкларни ташиб кетишибди.

Олмалиқ шаҳар халқ суди шу ишни кўрар экан, корхонада ўғирлик содир бўлаётганлигини наҳотки раҳбарлардан ҳеч ким билмаса, деган савол берди. Маълум бўлишича, кўриб-билиб туришган, лекин ўзларида ҳам айб бўлганлигидан индамай юраверишган.

Чубаров ва Попов озодликдан маҳрум этилишга ҳукм қилиндилар. Уларнинг бошлиқларига келганда эса, ўзлаштирган нарсаларини шарманда бўлиб қайтариб беришларига тўғри келди. Бундан ташқари, уларнинг учови қаттиқ маъмурий жазо олди.

Т. ДАГЖИ,
ЎзТАГ мухбири.

Редактор
Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДАГИ 12-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1986—1987 ЎҚУВ ЙИЛИГА
қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Кенг ихтисосли тракторчи-машинист (ремонтчи-слесарлик ва автомобиль ҳайдаш ҳуқуқи билан), **чорва молларини ветеринария ишловидан ўтказиш ва молхоналарни дезинфекция қилиш операторлари, чорвачилик фермалари механизаторлари** (электромонтерлик малакаси бўйича), **автомобиль ҳайдовчилари, 3-класс тракторчилари.**

Билим юрти 1962 йилдан буён қишлоқ хўжалигида ишлаш учун юқори малакали кадрларни тайёрлаб келмоқда.

Малакали ишчилар тайёрлаш учун билим юртида барча шарт-шароитлар муҳайё этилган: ўқув кабинетлари, барча замонавий асбоб-ускуналар, кўргазмали қуроллар ва техникавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. Танлаган касбингиз бўйича барча ўқув қуроллари мавжуд бўлиб, касбингизни пухта эгаллашга имкон беради. Барча ўқувчилар стипендия, тўрт маҳал бепул овқат, кийим-бош ва ётоқхона билан таъминланадилар.

Билим юртида бадиий ҳаваскорлик тўгараги, фото, футбол, волейбол, баскетбол, кураш, бокс, стол тенниси тўгараклари мунтазам ишлаб туради.

Алоҳида футбол майдони, отиш тири мавжуд.

Ўқиш давомида ўқувчилар Ватанимизнинг гўзал ва қаҳрамон шаҳарларига экскурсияларга борадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганлар олий ўқув юртларига ўқишга конкурссиз кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ўқиш муддати 1 ва 3 йил. 3-класс тракторчилари группаларида ўқиш муддати 6 ой. Бу группани битирган барча ўқувчиларга Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида ишлашга йўлланма берилади.

Кенг ихтисосли тракторчи-машинист ва автомобиль ҳайдовчилари группаларига фақат 8-синфни битирган ўқувчилар қабул қилинади.

Қолган мутахассисликлар бўйича 3 йиллик группаларга 8-синфни битирган ва 1 йиллик группаларга 10-синфни тугатган йигит ва қизлар имтиҳонсиз қабул қилинади.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, 8- ва 10-синфни битирганлик ҳақида шаҳодатнома, турар жойидан справка, 8 дона 3х4 см. ҳажмидаги фотосурат, медицина справкаси.

Адрес: Тошкент область, Оржоникидзе райони, «Геофизика» посёлкаси. Тошкент шаҳридан 1, 16, 24-автобусларда «Троицкий поворот» бекатигача борилади. Метронинг «М. Горький» станциясидан 63-автобусда «1-Қорасув» бекатигача, Луначарский шоссесидаги «Марказ» бекатидан «Тошкент—Чингелди», «Тошкент — Тузель» автобусларининг «Геофизика» бекатигача борилади.

Қабул комиссияси ҳар куни соат 9.00 дан 17.00 гача ишлайди.

Ўзбекистон ССР ҳунар-техника таълими давлат комитети
29-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1986—1987 ўқув йили учун
ЙИГИТ-ҚИЗЛАРНИ

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қуйидаги ихтисослар бўйича малакали мутахассислар тайёрлайди: бичувчи (пойабзалнинг устки деталлари бўйича), **тайёрловчи** (пойабзалнинг устки қисмини тикиш бўйича), **пойабзални якка буюртма асосида тайёрловчилар, саноат ускуналари бўйича слесарь-механик, ОТК контролёри, тикувчи-мотористка.**

8 йиллик маълумотли йигит ва қизлар учун ўқиш муддати 2 йил. Ўрта маълумотлилар учун ўқиш муддати 1 йилу 6 ой. Уларга ҳар ойда 30 сўм ҳажмида стипендия берилади. 8 йиллик маълумотга эга бўлганлар эса давлат таъминотида бўлиб, кийим-бош ва кунига 3 маҳал овқат билан бепул таъминланадилар. Ишлаб чиқариш практикаси даврида ҳамма ўқувчилар ишлаган иш ҳақининг 50 процентини оладилар.

БИЛИМ ЮРТИ ҚОШИДА КЕЧКИ ИШЧИ-ЁШЛАР МАКТАБИ МАВЖУД.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар олий ва ўрта махсус ўқув юртларига йўлланма билан юборилади.

Билим юрти қошида қуйидаги тўгараклар мавжуд: бичиш ва тўқиш, миллий чолғу-асбоблари, кино-фото ва бошқа спорт секциялари.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: директор номига ариза, маълумоти ҳақида ҳужжат, саломатлиги тўғрисида справка (286-форма), туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, турар жойидан справка, 3х4 см. ҳажмидаги 6 дона фотосурат, ўқиш ёки иш жойидан характеристика.

ҲУЖЖАТЛАР ЯКШАНБА КУНИДАН БОШҚА ҲАР КУНИ СОАТ 9 ДАН 17.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Чилонзор район, Домбробод массиви, Наққошлик кўчаси, 20-уй (7, 16-троллейбус, 173-автобуснинг «Домбробод» бекати, метронинг «Собир Раҳимов» станцияси). Телефон 76-77-45.

Ўзбекистон ССР ҳунар-техника таълими давлат комитети
«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ» қошидаги
6-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1986—1987 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қуйидаги касблар бўйича малакали ишчилар тайёрлайди: МИНОРАЛИ КРАН МАШИНИСТИ, ЭКСКАВАТОР МАШИНИСТИ, БУЛЬДОЗЕР МАШИНИСТИ.

Билим юртига ўрта мактабни битирган йигит ва қизлар ҳамда Совет Армияси сафида хизматни ўтаб қайтган йигитлар қабул қилинади. Уларга ойига 75 сўм стипендия берилади, ҳамда ишлаб чиқариш практикаси даврида маошнинг 50 проценти тўланади.

Ўқиш муддати 6 ой бўлиб узлуксиз меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини «аъло» баҳолар билан тугатган ўқувчиларга ўрта-махсус ва олий ўқув юртларига кириб ўқиш учун йўлланма берилади.

Билим юрти қошида вокал-чолғу ансамбллари, фото ва рассомлик тўгараклари, турли спорт секциялари мунтазам ишлайди.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилиши керак: билим юрти директори номига ариза, паспорт (гувоҳнома), маълумоти ҳақида ҳужжат, турар жойидан справка, ота-онасининг иш жойидан справка, медицина справкаси, таржимаи-ҳоли, характеристика, 6 дона фотосурат (3х4 см.).

Ҳужжатлар қуйидаги адресда қабул қилинади. Тошкент шаҳри: Луначарский шоссеси, 69-уй (1, 4, 101 «э», 63-автобусларнинг М. Горький метро станцияси, 17, 18-троллейбусларнинг, 6, 13, 22-трамвайларнинг «Партия мактаби» бекатлари).

Халқлар Дўстлиги орденли гўшт саноати Тошкент ишлаб чиқариш бирлашмаси маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари Олмалиқ гўшт комбинати бош инженери **Қобил Ҳолматович УСМОНОВнинг** бевақт вафот этганлигини маълум қилиб, марҳумнинг оила-аъзолари ва яқинларига ҳамдардлик билдирадилар.

Тошкент область ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг раҳбарлиги ва сиёсий бўлими бошқарма бошлиғи Р. Р. Саидбоевга синглиси **Замфира Раҳимжоновна МАНСУРОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
/«Ташкентская правда»/
ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ОБКОМА КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА И ОБЛАСТНОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

БИЗНИНГ АДРЕС: 700047, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

Редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748, масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750, БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; партия турмуши — 325778; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325556; қишлоқ хўжалиги — 325647; пропаганда — 337010, 325749; совет қурилиши — 325733; маданият — 325767; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325645; тунги навбатчи — 325553; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 08909. Б. 1892. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12